

Uradni list Republike Slovenije

Internet: www.uradni-list.si

e-pošta: info@uradni-list.si

Št. **94** Ljubljana, sreda **30. 10. 2024**

ISSN 1318-0576 Leto XXXIV

DRŽAVNI ZBOR

2818. Resolucija o nacionalnem programu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami v letih od 2024 do 2030 (ReNPVNDN24–30)

Na podlagi 41. člena Zakona o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami (Uradni list RS, št. 51/06 – uradno prečiščeno besedilo, 97/10, 21/18 – ZNOrg in 117/22), 14. člena Zakona o varstvu pred požarom (Uradni list RS, št. 3/07 – uradno prečiščeno besedilo, 9/11, 83/12, 61/17 – GZ, 189/20 – ZFRO in 43/22) in 109. člena Poslovnika državnega zbora (Uradni list RS, št. 92/07 – uradno prečiščeno besedilo, 105/10, 80/13, 38/17, 46/20, 105/21 – odl. US, 111/21, 58/23 in 35/24) je Državni zbor na seji 23. oktobra 2024 sprejel

RESOLUCIJO

o nacionalnem programu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami v letih od 2024 do 2030 (ReNPVNDN24–30)

1 UVOD

Namen Nacionalnega programa varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami v letih od 2024 do 2030 (v nadaljnjem besedilu: nacionalni program) je oblikovati in udeležiti dejavnosti za učinkovito obvladovanje vseh vrst naravnih in drugih nesreč, zmanjšati njihovo število, število žrtev ter drugih posledic na način, da se bo krepila odpornost posameznikov in družbe na naravne in druge nesreče, s preprečevanjem, zmanjševanjem pogostosti, obsega in intenzivnosti nesreč, zviševanjem ravni pripravljenosti nanje, krepitvijo zmožnosti za odziv in razvojno naravnano obnovo po nesrečah.

Z nacionalnim programom so na podlagi analize stanja in doseženih ciljev Resolucije o nacionalnem programu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami v letih od 2016 do 2022 (Uradni list RS, št. 75/16; v nadaljnjem besedilu: nacionalni program 2016–2022) določeni temeljni cilji varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, najpomembnejše usmeritve za doseg ciljev in nadaljnji razvoj sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami (v nadaljnjem besedilu: VNDN) do leta 2030.

Nacionalni program temelji na ocenah tveganj nesreč, iz katerih je razvidno, da Slovenija leži na območju, kjer je življenjsko okolje ogroženo zaradi številnih naravnih in drugih nesreč, ter na ocenah zmožnosti obvladovanja tveganj nesreč, s katerimi se ocenjuje zmožnost družbe za obvladovanje nesreč oziroma sposobnost družbe, da vplive oziroma posledice in pogostost oziroma verjetnost pojavljanja nesreč zmanjša do ravni, ki je za družbo še sprejemljiva. Naravne in druge nesreče vplivajo na varnost ter kakovost življenja ljudi in živali ter povzročajo materialno škodo na premoženju, kulturni dediščini in okolju. Napredek znanosti sicer omogoča boljše razumevanje vzrokov in podlage pri odločitvah za zmanjšanje tveganj ter zmanjševanje posledic naravnih in drugih nesreč, a ni zadosten. Iz leta v leto naraščajo tudi stroški intervencij in ocenjena škoda na stvareh ter okolju.

Kljub napredku znanosti, ki se ukvarja s proučevanjem vzrokov in zmanjševanjem tveganj ter posledic naravnih in drugih nesreč, te še vedno vsako leto zahtevajo svoj davek. Iz leta v leto naraščajo tudi stroški intervencij in ocenjena škoda na stvareh in okolju.

Nacionalni program temelji na Resoluciji o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 59/19), s katero država opredeljuje usmeritve za učinkovito zavarovanje nacionalnih interesov in nacionalnovarnostnih ciljev Republike Slovenije, ki izhajajo iz temeljnih vrednot slovenske družbe, zapisanih v Ustavi Republike Slovenije in katerih uresničevanje prispeva k dobroti in napredku Republike Slovenije ter njenih prebivalcev. Program se navezuje tudi na Strategijo razvoja Slovenije 2030 (Vlada Republike Slovenije, 7. decembra 2017; v nadaljnjem besedilu: Strategija razvoja Slovenije 2030), ki predstavlja krovni razvojni okvir Slovenije do leta 2030. Cilj varne in globalno odgovorne Slovenije bo med drugim dosežen tudi s spodbujanjem preventivnih in omilitvenih dejavnosti, krepitvijo zmogljivosti za odziv in obnovo ter tako zmožnosti za celovito obvladovanje naravnih in drugih nesreč.

Poleg nacionalnih interesov nacionalni program upošteva tudi obveznosti Republike Slovenije, ki izhajajo iz sprejetih mednarodnih in regionalnih pogodb, konvencij in sporazumov ter sklenjenih dvostranskih sporazumov. Nacionalni program temelji na štirih prednostnih področjih Sendajskega okvira za zmanjšanje tveganj nesreč za obdobje 2015–2030 (OZN, 3. svetovna konferenca za zmanjšanje tveganja nesreč, Sendaj, marec 2015) na lokalni, nacionalni, regionalni in globalni ravni. Prednostna področja Sendajskega okvira so: (1) razumevanje tveganj nesreč, (2) krepitev vodenja, da bi se tveganja obvladovala, (3) vlaganja v zmanjševanje tveganj nesreč za odpornost in (4) krepitev pripravljenosti na nesreče za učinkovito odzivanje in »boljšo ponovno gradnjo« med obnovo in sanacijo.

Program prav tako sledi ciljem trajnostnega razvoja Agende za trajnostni razvoj do leta 2030 (OZN, 70 let OZN, New York, september 2015), še posebej ciljema 11 in 13 ter ciljem Zakona o ratifikaciji Pariškega sporazuma (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 77/16 in 6/17 – popr.). Usklajen je z Uredbo (EU) 2021/836 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. maja 2021 o spremembi Sklepa št. 1313/2013/EU o mehanizmu Unije na področju civilne zaščite (UL L št. 185 z dne 26. 5. 2021, str. 1-22).

Povečujeta se tudi število in obseg nesreč s čezsektorskimi, čezmejnimi in večdržavnimi vplivi, kot so na primer epidemija nalezljivih bolezni pri ljudeh in druge nesreče, ki presegajo odzivne zmožnosti posameznih podsistemov sistema nacionalne varnosti, na primer obsežne migracije zaradi različnih vzrokov. Zagotavljanje varstva pred različnimi naravnimi in drugimi nesrečami, vključno z njegovim vključevanjem v odziv na različne oblike terorizma in množičnega nasilja ter druge nevojaške in vojaške vire ogrožanja, je zato trajen strateški cilj Republike Slovenije.

Nacionalni program daje poudarek preventivi, zmanjšanju tveganj nesreč in njihovemu preprečevanju ter prizadevanjem za krepitev odpornosti družbe in posameznika na naravne in druge nesreče. Še vedno velja, da je vlaganje v preprečevanje in zmanjševanje tveganj nesreč učinkovitejše ter trajnostno in dolgoročno tudi cenejše od drugih oblik varstva pred nesrečami ter prispeva k trajnostnemu ravnanju v naravi in družbi ter osebni in premoženjski varnosti prebivalcev. Vseh tveganj nesreč ni mogoče odpraviti, zato je potreben učinkovit nadaljnji razvoj zmogljivosti za odzivanje na naravne in druge nesreče.

Vključevanje znanosti v vseh fazah obvladovanja tveganja nesreč je zelo pomembno in pomembno prispeva k učinkovitejšemu obvladovanju tveganj nesreč. Za zmanjševanje tveganj je potrebno naklonjeno družbeno okolje za izvedbo ukrepov za zmanjševanje tveganj (javno financiranje, različne drugačne spodbude lastnikom, zgled). Prav tako je pomembno povezovanje odločevalcev in izvajalcev nalog zaščite, reševanja in pomoči (v nadaljnjem besedilu: ZRP) na nacionalni in mednarodni ravni. K temu bo prispevala tudi mreža znanja Unije na področju civilne zaščite, v katere zagon in delovanje se je Republika Slovenija dejavno vključila in bo sodelovala tudi v prihodnje.

V nacionalnem programu, ki med drugim sledi tudi Nacionalnemu programu spodbujanja razvoja in uporabe umetne inteligence v Republiki Sloveniji do leta 2025 (Vlada Republike Slovenije, maj 2021) in je podredni dokument Strategije razvoja Slovenije 2030, so poudarjeni infrastrukturne investicije in nadgrajevanje informacijsko-komunikacijskih in drugih sistemov, digitalizacija, nadgradnja sistema vodenja odziva na dogodke ter zagotavljanje drugih pogojev za učinkovito pripravljenost in odziv na nesreče na državni, regijski in lokalni ravni. Nadaljnji razvoj sil za ZRP bo tudi v prihodnje temeljil na spodbujanju in širjenju prostovoljstva, krepitvi in usmerjenem razvoju poklicnih struktur, modularni organiziranosti in prilagodljivosti sestav konkretnim razmeram. Nadaljevale se bodo dejavnosti za izboljšanje položaja reševalcev v družbi ter skrb za njihovo ustrezno opremljenost in usposobljenost. Večji poudarek bo na zmanjšanju tveganj nesreč, prilagajanju organiziranosti in odzivu sistema VNDN na posledice podnebnih sprememb ter izvajanju nadzora nad upoštevanjem in izvajanjem predpisov. Na celotnem ozemlju Republike Slovenije bo v letu 2026 vzpostavljena nova organizacijska struktura sil za ZRP, ki bo zagotavljala večjo varnost prebivalcem, posebna skrb v odzivu na nesreče bo zagotovljena ranljivim skupinam (invalidi, starejši, otroci). Dejavnost bo usmerjena predvsem v krepitev ozaveščenosti in usposobljenosti prebivalcev za pripravo na nesreče in ravnanje ob njih.

Z upoštevanjem virov ogrožanja in preteklih izkušenj ukrepanja ob nesrečah ter stanja na področju VNDN, doseženega z uresničevanjem nacionalnega programa od leta 2016 do 2022, Državni zbor Republike Slovenije sprejema Nacionalni program varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami v letih od 2024 do 2030.

2 STANJE VARSTVA PRED NARAVNIMI IN DRUGIMI NESREČAMI

2.1 Splošno

VNDN je organizirano in uveljavljeno kot enoten ter celovit podsistem nacionalne varnosti države, ki deluje usklajeno z drugima podsistemoma nacionalne varnosti in temelji na prostovoljstvu ter medsebojnem sodelovanju poklicnih in prostovoljnih reševalnih struktur. Njegove temeljne naloge so zmanjšanje tveganj nesreč, izvajanje preventivnih ukrepov, vključno s preventivnimi ukrepi na področju varstva pred požarom in varstva pred utopitvami, vzdrževanje neprekinjene pripravljenosti za odziv na nesreče, usposabljanje za ZRP, opazovanje, obveščanje, opozarjanje in alarmiranje ob nevarnostih in nesrečah ter ZRP ob nesrečah vseh vrst, kar vključuje tudi neposredno odpravljanje posledic nesreč ter začetno sanacijo po nesreči. Priprave in delovanje VNDN kot enotnega sistema se zagotavljajo na lokalni in državni ravni.

Podnebne spremembe in z njimi povezani dogodki vplivajo na rast števila vremenskih nesreč, njihovo intenzivnost, trajanje, pogostost pojavljanja in obseg. Obsežni požari v naravnem okolju, suša, ujme z močnim vetrom in točo, poplave in plazovi, ki so se v zadnjem času zgodili v Republiki Sloveniji, še posebej katastrofalne poplave in plazovi leta 2023, to potrjujejo. V okviru Načrta za okrevanje in odpornost je bila pripravljena reforma pripravljenosti in odziva na podnebne nesreče, ki vključuje vzpostavitev modularnih enot za odziv na podnebne nesreče (poplave, požari v naravnem okolju, žled idr.), nakup opreme, okrepitev infrastrukturnih, programskih in drugih pogojev za pripravljenost, usposobljenost in odzivnost sil za ZRP.

V državni pristojnosti so organiziranje opazovanja, obveščanja, opozarjanja in alarmiranja, gradnja in vzdrževanje telekomunikacijske, informacijske in druge infrastrukture, priprava ocen ogroženosti ter državnih načrtov zaščite in reševanja, organiziranje in opremljanje državnih sil za ZRP in njihovo vodenje ob nesrečah, oblikovanje in vzdrževanje državnih rezerv materialnih sredstev, priprava programov usposabljanja in izvajanje zahtevnejših usposabljanj sil za ZRP, priprava napotkov za ravnanje prebivalcev ob nesrečah, izvajanje inšpekcijskih nadzorov, mednarodno sodelovanje, in druge naloge, ki so bistvene za delovanje sistema. Nekatere priprave za ZRP se izvajajo tudi na ravni regij, torej geografsko zaključenih območij, ki jim je prilagojena upravna, strokovna in operativna organiziranost zmogljivosti ter sil za učinkovito ZRP. Upravljanje oziroma vodenje ZRP je organizirano prek izvršilnih, predstavniških in poslovnih organov, operativno pa prek poveljnikov in štabov Civilne zaščite (v nadaljnjem besedilu: CZ), vodij reševalnih služb in drugih sestav ter vodij intervencij. Na morju reševanje vodi in usklajuje Uprava Republike Slovenije za pomorstvo, v kateri deluje Nacionalni center za koordinacijo in reševanje na morju, in sicer z usklajenim sodelovanjem vseh pristojnih institucij, ki so organizirane v Koordinacijo služb na morju in v Operativno pomorsko koordinacijo.

Za cestno infrastrukturo in njene dejavnosti ob naravnih in drugih nesrečah je pripravljen ter se uporablja Načrt delovanja ob elementarnih in drugih izrednih dogodkih na državnih cestah v upravljanju Direkcije Republike Slovenije za infrastrukturo, v katerem so določeni zakonski okviri in naloge direkcije ter koncesionarjev za ravnanje ob izrednih dogodkih in ob naravnih ter drugih nesrečah na državnih cestah.

Občine samostojno organizirajo in pripravljajo ter vodijo ZRP na svojem območju, pripravljajo ocene ogroženosti ter načrte zaščite in reševanja, ocenjujejo škodo, odpravljajo posledice nesreč, zagotavljajo osnovne življenjske pogoje ter organizirajo in razvijajo osebno in vzajemno zaščito. Država jim pri tem pomaga s silami in sredstvi iz svoje pristojnosti. Organiziranost, opremlje-

nost in pripravljenost za izvajanje ZRP so med občinami zelo različne in odvisne od velikosti in raznovrstnosti občin ter njihovih zmogljivosti. Delitev med nalogami v državni in občinski pristojnosti je določena s predpisi.

2.2 Področje preventive

Preventivni ukrepi in dejavnosti z vidika preprečevanja nesreč so bili upoštevani na vseh resornih področjih pri dopolnjevanju ali spreminjanju systemske in področne zakonodaje. V novelah in novih izvršilnih predpisih so bile upoštevane ugotovitve iz ocen tveganj po posameznih področjih in določeni preventivni ukrepi ter ukrepi za zmanjševanje tveganj za naravne in druge nesreče.

Pri urejanju prostora je Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje (v nadaljnjem besedilu: URSZR) upoštevala načelo, da so območja, ki so stalno v uporabi za ZRP (logistični centri, skladišča, centri za usposabljanje, telekomunikacijski objekti, območja za uničevanje neeksplozivnih ubojnih sredstev) zaradi tehničnih in varnostnih razlogov lahko opredeljena kot območja izključne rabe z omejeno in nadzorovano rabo.

V okviru naloge Izdelava opozorilnih kart nevarnosti zaradi procesov pobočnega masnega premikanja in erozije za 15 izbranih občin sta ministrstvi, pristojni za okolje oziroma naravne vire, pripravili oceno vpliva podnebnih sprememb na procese pobočnih premikov do sredine 21. stoletja, izvajali sta se tudi stalno posodabljanje in nadgrajevanje podatkov opozorilne in integralne karte poplav na spletnem portalu eVode in v Atlasu voda. Za področje izdaje vodnih soglasij in mnenj ter za postopke priprave prostorskih načrtov je Direkcija Republike Slovenije za vode pri Geološkem zavodu Slovenije naročila pripravo strokovnih podlag – Opozorilnih kart verjetnosti pojavljanja zemeljskih in hribskih plazov, ki so bile do decembra 2023 pripravljene za 73 slovenskih občin. V okviru raziskovalnega projekta Sistem opozarjanja na nevarnost proženja zemeljskih plazov – MASPREM 3, 4 in 5 sta potekala razvoj in nadgradnja Sistema zgodnjega opozarjanja za primer nevarnosti proženja zemeljskih plazov.

Pripravljene so bile nove strokovne geološke in seizmološke podlage za določanje potresne nevarnosti in leta 2021 nova Karta potresne nevarnosti Slovenije (Šket Motnikar in drugi, 2021), ki je od 1. maja 2024 edina priloga Nacionalnega dodatka (SIST EN 1998-1:2005/A101:2009/AC:2022) k standardu EC8 in je kot del predpisov obvezna za projektiranje stavb. Izveden je bil projekt Nadgradnja sistema za določanje potresne ogroženosti in odzivnosti za potrebe zaščite in reševanja v Sloveniji – POTROG.

Kmetijstvo je bilo zaradi neposredne odvisnosti od vremena in okoljskih razmer med najbolj občutljivimi sektorji. Ministrstvo, pristojno za kmetijstvo, je v okviru Programa razvoja podeželja 2014–2020 spodbujalo tehnologije kmetijske pridelave, ki so naravne nesreče preprečile oziroma omilile njihove posledice, ter sofinanciralo nakup in postavitve rastlinjakov, mrež proti toči, izvajanje letalske obrambe pred točo ter ureditev novih oziroma tehnološko posodobitev namakalnih sistemov. Država je zagotavljala sofinanciranje zavarovalnih premij za nekatera zavarovanja v kmetijstvu. Delež zavarovanj se je iz leta v leto povečeval. V tem obdobju so bili izvedeni programi za odpravo posledic naravnih nesreč v kmetijstvu v letih 2017, 2018, 2022, 2023 in 2024.

Na področju jedrske varnosti in varstva pred sevanji se je nadaljevalo usklajevanje domače zakonodaje z že uveljavljenimi mednarodnimi smernicami in standardi. Leta 2021 je bila sprejeta Zaščitna strategija ob jedrski in radiološki nesreči. Končan je bil obsežen program nadgradnje varnosti v Nuklearni elektrarni Krško, ki je bil oblikovan po nesreči v jedrski elektrarni Fukušima.

Na področju cestne in železniške infrastrukture je ministrstvo, pristojno za infrastrukturo, sprejelo preventivne ukrepe za izboljšanje prometne varnosti na cestah in železniških tirih. Za cestno infrastrukturo se kot trajna naloga izvaja nadgradnja cestno-vremenskega informacijskega sistema s posebnimi modeli za napovedovanje stanja cestišča ter opozarjanje na možnost pojava poledice in zleda, ki se bo v prihodnosti začel uvajati tudi na področju železniške infrastrukture. Kot trajnejša naloga se izvajajo tudi ukrepi za zmanjšanje ogroženosti rečnih opornikov in priobalnih nosilnih konstrukcij železniških premostitvenih objektov v rečnih vodotokih ter ukrepi za zmanjšanje ogroženosti železniških nasipov v priobalnem pasu vodotokov in stoječih voda. Prav tako se kot trajna naloga izvajajo ukrepi za zavarovanje železniške infrastrukture pred padajočim kamenjem z brežin ob progah.

Nadaljeval se je sistemski razvoj varstva pred požarom in varstva pred utopitvami z zagotavljanjem standardov varnosti in preprečevanjem, da bi ti ekonomsko negativno vplivali na izvajalce storitev. Ukrepi, ki so jih izvedle Slovenske železnice za zmanjšanje požarne ogroženosti prog na Krasu (gradnja dodatnih protipožarnih zidov, protipožarna zaščita brežin z betonskimi »tepili«, vgradnja javljalnikov toplotnih obremenitev tekalnih elementov idr.), so se pokazali kot učinkoviti, če so bili izvedeni pravočasno.

Na področju priprav na požare v naravnem okolju je bila leta 2021 v okviru obnove Gozdnogospodarskih načrtov območij za obdobje 2021–2030 pripravljena posodobljena Karta požarne ogroženosti gozdov, ni pa bil narejen model za napovedovanje širjenja gozdnega požara.

2.3 Sistem opazovanja, obveščanja in alarmiranja

Sistem opazovanja, obveščanja in alarmiranja vključuje opazovalna omrežja, sisteme obveščanja in alarmiranja ljudi, vključno s sistemom javnega alarmiranja z uporabo siren. Vzpostavljeno je informacijsko in komunikacijsko omrežje, ki ga sestavlja omrežje za zaščito in reševanja (v nadaljnjem besedilu: ZIR), omrežje sistema radijskih zvez zaščite in reševanja (v nadaljnjem besedilu: ZARE), digitalno radijsko omrežje, digitalni mobilni radio (v nadaljnjem besedilu: DMR), Pozivanje in omrežje fiksni zvez v centrih za obveščanje, namenjeno predvsem sprejemu in obdelavi klicev v sili na številki 112.

Na podlagi 201. člena Zakona o elektronskih komunikacijah (Uradni list RS, št. 130/22 in 18/23 – ZDU-10) morajo izvajalci javno dostopnih mobilnih medosebnih komunikacijskih storitev vzpostaviti in zagotavljati sistem, ki na zahtevo organa, pristojnega za zaščito in reševanje, ob aktualnih ali bližajočih se naravnih nesrečah prek javnega mobilnega omrežja omogoča obveščanje in alarmiranje končnih uporabnikov na nekem območju. Vlada Republike Slovenije je konec leta 2023 sprejela Uredbo o vzpostavitvi in zagotavljanju sistema javnega obveščanja in alarmiranja prek javnih mobilnih omrežij (Uradni list RS, št. 127/23), na podlagi katere leta 2024 pričakujemo začetek delovanja sistema v praksi.

Klice v sili na številki 112 neprekinjeno sprejema trinajst regijskih centrov za obveščanje (v nadaljnjem besedilu: ReCO). Poleg tega ReCO zbirajo in obdelujejo podatke o nevarnostih in nesrečah, obveščajo ministrstva in druge službe ter opravljajo dispečersko službo za vse reševalne službe. Na leto sprejmejo več kot 700.000 klicev. Nerešen problem ostaja veliko število neodgovorjenih klicev ob večjih nesrečah.

Vzpostavljeno je bilo digitalno radijsko omrežje državnih organov DMR. To je del enotnega digitalnega radijskega omrežja, zgrajenega s tehnologijo DMR ter namenjenega zaščiti in reševanju, ki skupaj z digitalnim radijskim sistemom TETRA, ki je vzpostavljen za Policijo, Finančno upravo Republike Slovenije in druge državne uporabnike, oblikuje enotno digitalno radijsko omrežje državnih organov v Republiki Sloveniji. Omrežje DMR je namenjeno predvsem službam nujne medicinske pomoči, postopno pa se bodo nanj vključevale tudi druge službe in sile za ZRP. V prehodnem času se bo še naprej uporabljal analogni sistem ZARE.

Nadaljevale so se dejavnosti za prevzem in prenovo siren javnega alarmiranja (v nadaljnjem besedilu: SIJA). Za prenovo je bilo predvidenih 1496 siren. S postavitvijo siren na poplavno ogroženih območjih v okviru evropskih projektov FRISCO (angl.

Cross-border Harmonized Slovenian-Croatian Flood Risk Reduction) in Kohezija se je povečalo predvideno končno število siren na 1534. Od na novo načrtovanih 1534 siren je bilo do zdaj prenovljenih 1310 siren, v državno pristojnost pa je bilo prevzetih 699 siren. V SIJA sta omogočena tudi prenos podatkov o alarmih in povezava tega sistema na platformo za obveščanje in alarmiranje ljudi prek različnih komunikacijskih kanalov. Zdaj je omogočeno pošiljanje sporočil prek aplikacije za mobilne telefone, družbenega omrežja Facebook in elektronske pošte. Tako je Republika Slovenija izpolnila obvezo iz evropske Direktive o Evropskem zakoniku o elektronskih komunikacijah.

Na sistemu Video Kras so bila izvedena investicijska vzdrževanja, v okviru katerih so bile zamenjane iztrošene kamere.

Programske aplikacije, kot so SPIN, WebPLK, 3D GIS, SIJAS, StatKlic, za ocenjevanje škode po nesrečah – AJDA in druge, ki so namenjene centrom za obveščanje in drugim, so se nadgrajevale z novimi storitvami in funkcionalnostmi. Narejene so bile aplikacije za mobilne telefone, na primer eSPIN, ki omogoča zbiranje in posredovanje podatkov o nesrečah ter intervencijah na terenu.

Spletna aplikacija Poplave 2023 je bila v avgustovskih poplavah 2023 narejena za sistematično in učinkovito zbiranje podatkov ter pomoč prebivalstvu na ogroženih območjih. V treh mesecih delovanja je zabeležila 35.000 prijav prebivalcev Republike Slovenije, ki so želeli pomagati prizadetim v poplavah s prostovoljnim delom, storitvami, pomočjo pri nastanitvi s predajo nepremičnin in z materialno-tehnično pomočjo. Pripravljena je bila po odredbi poveljnika CZ RS. Prek prijav v aplikacijo se je v času njenega delovanja delovnih akcij na poplavnem območju udeležilo 40.889 prostovoljcev.

Kibernetski incident leta 2022 je pomembno vplival na delovanje URSZR in pripomogel k posodobitvi informacijsko-komunikacijske tehnologije ter povečanju zavedanja in usposabljanja zaposlenih na področju informacijske varnosti.

Obveščanje javnosti o stanju cestne infrastrukture se izvaja tudi iz Nacionalnega centra za upravljanje prometa, ki obvestila o stanju na cestah, zaporah cest in drugih dogodkih na državnem cestnem omrežju objavlja na spletni strani promet.si in na številki 080 22 44. V okviru tega centra je vzpostavljen tudi Center za upravljanje in vodenje prometa Direkcije Republike Slovenije za infrastrukturo, ki nadzira promet na glavnih in regionalnih cestah. Center deluje 24 ur na dan in neprekinjeno 365 dni v letu. Promet na železniškem omrežju nadzirajo Slovenske železnice – Infrastruktura iz treh progovnih centrov in vseh postajnih pisarn.

Na področju zagotavljanja jedrske in sevalne varnosti so na Upravi Republike Slovenije za jedrsko varnost izboljšali mrežo zgodnjega obveščanja in avtomatski merilni sistem, namenjen sprotnemu zaznavanju povišanega sevanja v okolju ter vzpostavili sistem prenosa mobilnih podatkov iz mobilnih enot.

2.4 Ocene tveganj, ocene ogroženosti ter načrti zaščite in reševanja

Aktualna Državna ocena tveganj za nesreče, verzija 3.0, ki jo je sprejela Vlada Republike Slovenije konec leta 2023, združuje ugotovitve vseh 15 ocen tveganj posameznih nesreč, obravnava reprezentativne scenarije različnih nesreč in njihov vpliv na ljudi, gospodarstvo, okolje ter kulturno dediščino in političnih ter družbenih vplivov. Ob upoštevanju navedenih vplivov in verjetnosti nesreče zelo veliko tveganje v Republiki Sloveniji pomenijo poplave in pandemija nalezljive bolezni pri ljudeh.

Leta 2018 so bile pripravljene tri nove ocene tveganja nesreč na državni ravni, in sicer za nesreče na morju, kibernetska tveganja ter za bolezní in pojav škodljivcev gozdnega drevja. Dvakrat, in sicer leta 2018 in 2023, je bila revidirana Ocena tveganja za jedrske in radiološke nesreče v Sloveniji. Leta 2023 je bila prenovljena tudi Državna ocena tveganj za nesreče. V tem času so bile pripravljene ocene zmožnosti obvladovanja tveganja za 15 nesreč in Državna ocena zmožnosti obvladovanja tveganj nesreč (leta 2018, 2020 in 2023).

Na državni ravni je bilo pripravljenih ali posodobljenih deset ocen ogroženosti zaradi naravnih in drugih nesreč ter narejenih oziroma dopolnjenih devet državnih načrtov zaščite in reševanja. Vsi državni načrti so javno dostopni na spletni strani GOV.SI. Pripravljeni so bili načrti zaščite in reševanja za vse cestne predore, daljše od 500 metrov. Z ustreznimi normativnimi ukrepi in nakupom specialnih gasilskih vozil se je zviševala raven varnosti v železniškem prometu.

Natančno so opredeljene tudi naloge ocenjevanja škode na cestni in železniški infrastrukturi, podatki o škodi za cestno infrastrukturo pa se sproti vnašajo v aplikacijo Vzdrževanje glavnih in regionalnih cest – VGRC, ki omogoča takojšen izvoz podatkov v aplikacijo AJDA, ki jo upravlja URSZR.

V vseh načrtih zaščite in reševanja so bile ocenjene možnosti in določene naloge, ki jih lahko podpre ali opravlja Slovenska vojska (v nadaljnjem besedilu: SV), in dogovorjeni so bili postopki za njeno aktiviranje za opravljanje nalog ZRP ob različnih nesrečah.

V blagovnih rezervah so tablete kalijevega jodida, ki so namenjene prebivalcem, ki živijo na območju 10 kilometrov okrog Nuklearne elektrarne Krško, in prebivalcem do 40. leta starosti.

2.5 Ukrepanje ob nesrečah – sile za ZRP

Pripravljenost in odziv sil za ZRP temeljita predvsem na prostovoljstvu, povečuje pa se tudi število pogodbenih pripadnikov. Prostovoljstvo v kombinaciji s poklicnimi strukturami zagotavlja dobro pripravljenost in odzivnost sil za ZRP na vse vrste nesreč ter tudi na različne dogodke.

Sile za ZRP so organizirane večinoma v lokalnih skupnostih, manjši del je organiziran v gospodarskih družbah, zavodih in drugih organizacijah ter na regijski in državni ravni. Kot javne reševalne službe na območju celotne države delujejo gasilska služba, gorska reševalna služba, jamarska reševalna služba, služba za zaščito in reševanje ob ekoloških in drugih nesrečah na morju ter podvodna reševalna služba.

V enotah, službah in organih CZ je razporejenih 15.000 pripadnikov. Reorganizacija in racionalizacija CZ v tem obdobju ni bila izvedena v predvidenem obsegu. Organiziranost, opremljenost in usposobljenost poveljnikov, štabov in služb CZ so na lokalni ravni medsebojno neprimerljive in neuravnotežene, v manjših in ekonomsko šibkejših lokalnih skupnostih ne zagotavljajo niti kadrovskih niti organizacijsko-finančnih obveznosti. Razdrobljenost Republike Slovenije oziroma veliko število občin pomeni za področje ZRP oviro in izziv.

Poleg državne enote CZ za hitre reševalne intervencije (v nadaljnjem besedilu: EHI) so bile organizirane enota za iskanje in reševanje v urbanih območjih (angl. Medium Urban Search and Rescue – MUSAR), enote za prečrpavanje večjih količin vode (angl. High Capacity Pumping – HCP), enota za reševanje iz jam (angl. Cave Search and Rescue – CaveSAR). Slednje so vključene v Evropski nabor za nujni odziv (angl. European Civil Protection Pool – ECPP).

URSZR je za izboljšanje odziva državnih in regijskih enot CZ (EHI, HCP, logistika idr.) na podnebne nesreče in nesreče, ki so jih povzročile podnebne spremembe v letih od 2019–2022, nabavila večje število specialnih tovornih terenskih vozil s priključki, specialnih terenskih vozil, intervencijskih vozil ter več logističnih vozil.

Povečalo se je število pogodbenih pripadnikov v CZ, pogodbe so sklenjene s 312 pripadniki.

Nadaljeval se je razvoj psihološke pomoči in podpore v sistemu VNDN. Za izvajanje psihološke pomoči za reševalce je bila vzpostavljena enota za psihološko pomoč CZ, ki z osmimi člani deluje na državni ravni. Poleg psihološke pomoči je bila vzpostavljena psihološka podpora v reševalnih enotah, ki jo v poklicnih in prostovoljnih gasilskih enotah, pri gorskih reševalcih in drugod izvaja 159 zaupnikov.

Varstvo pred neeksplozivnimi ubojnimi sredstvi (v nadaljnjem besedilu: NUS) je na območju celotne države organizirano kot enovit ukrep in obsega odkrivanje, identifikacijo, odstranjevanje, prevoz, skladiščenje in uničevanje NUS. Število intervencij in uničenj NUS na kraju najdbe se je povečalo. Za uspešno izvajanje vsakodnevnih intervencij in pregled terena sta se načrtno posodabljali osebna in skupinska oprema državne enote za varstvo pred NUS.

Gasilska služba je občinska javna služba, ki jo opravlja več kot 1300 prostovoljnih gasilskih enot z več kot 35.500 prostovoljnimi operativnimi gasilci in 14 poklicnih gasilskih enot s 650 poklicnimi gasilci. Dejavnost širšega pomena za posredovanje ob nesrečah v prometu, z nevarnimi snovmi ter na tekočih in stoječih vodah, ki jo sofinancira država, je bila razširjena in jo zdaj opravlja 56 gasilskih enot. V povprečju pride 17,2 operativnega gasilca na 1000 prebivalcev ali 1,78 gasilca na kvadratni kilometer. Povprečna oddaljenost posamezne gasilske enote do najbližje sosednje gasilske enote je 3,87 kilometra, kar gasilcem omogoča uspešno opravljanje nalog splošne reševalne službe. Naloge, ki jih opravljajo gasilci zaradi spremenjenih virov ogroženosti, se povečujejo in presegajo naloge, ki so jim določene kot javna služba.

Glede na vire ogrožanja se širijo naloge ZRP, ki jih gasilci opravljajo kot javno službo. Gasilci so v povprečju opravili 26.564 intervencij na leto, največ leta 2023, najmanj pa 2016.

Gasilska zveza Slovenije (v nadaljnjem besedilu: GZS) je kot krovna organizacija prostovoljnih gasilcev leta 2021 posodobila Tipizacijo gasilskih vozil. GZS je v sodelovanju z URSZR nadaljevala dejavnosti za urejanje statusa gasilca, da bi zagotovila ustrezne pogoje za opravljanje temeljnih nalog gasilske službe, kar pomeni, da mora biti vsak operativni gasilec ustrezno opremljen in usposobljen, predvsem pa morajo biti delodajalci do njih korektni. Z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o dohodnini – ZDoh-2AA (Uradni list RS, št. 158/22) je bilo določeno, da se rezidentu, ki v skladu s predpisi o VNDN prostovoljno in nepoklicno opravlja operativne naloge ZRP nepretorgoma najmanj deset let in ga upravni organ, pristojen za ZRP, vodi v evidenci, prizna zmanjšanje letne davčne osnove v višini 1500 eurov. Omenjena olajšava je bila uveljavljena leta 2023 za vse rezidente, ki prostovoljno in nepoklicno opravljajo naloge ZRP.

Združenje slovenskih poklicnih gasilcev (v nadaljnjem besedilu: ZSPG) po spremembi statuta v začetku leta 2019 združuje 13 poklicnih gasilskih enot, ki so organizirane kot javni zavodi, in njihove zaposlene ter poklicne gasilce v gospodarskih družbah, prostovoljnih gasilskih društvih s poklicnim jedrom in v organizacijskih oblikah, ki poklicno opravljajo občinsko javno gasilsko službo. Med epidemijo bolezni covid-19 so sodelovali pri pripravi navodil in napotkov za uporabo zaščitne opreme, opreme za dekontaminacijo oseb ter dekontaminacijo objektov.

Reševanje v gorah in na drugih zahtevnih terenskih razmerah kot enotno javno službo na območju celotne države organizira Gorska reševalna zveza Slovenije (v nadaljnjem besedilu: GRZS), v okviru katere deluje 17 društev Gorske reševalne službe (v nadaljnjem besedilu: GRS) s približno 600 aktivnimi prostovoljnimi gorskimi reševalci, ki opravljajo naloge ZRP v gorskem svetu in na težko dostopnih terenih ob naravnih in drugih nesrečah. Gorski reševalci pomagajo Policiji pri iskanju pogrešanih oseb v gorskem svetu ter drugim službam (gasilci, jamarji) pri opravljanju njihovih nalog, kadar te potekajo v gorskem svetu ali na težko dostopnih terenih. Že dlje časa se povečuje število reševanj v gorah, saj se je zaradi širjenja turizma in priložnostnih dejavnosti, ki se izvajajo v gorskem svetu in na drugih zahtevnih terenih (jadrarno padalstvo, soteskanje, gorsko kolesarjenje in druge), področje delovanja gorskih reševalcev razširilo. Od leta 2016 do 2023 so gorski reševalci opravili povprečno 575 intervencij na leto, največ leta 2023, in sicer 687.

Reševanje v jamah kot enotno javno službo na območju celotne države organizira Jamarska zveza Slovenije (v nadaljnjem besedilu: JZS) s svojimi strokovnimi službami in članicami, jamarskimi društvi. Jamarska reševalna služba (v nadaljnjem besedilu: JRS) deluje iz sedmih regijskih centrov z več kot 100 jamarskimi prostovoljnimi reševalci. Med letoma 2017 in 2019 je JRS v sodelovanju z URSZR uspešno izvedla projekt prilagoditve enote jamarske reševalne službe za reševanje v tujih jamah (projekt SI CaveSAR IDAP) in to enoto za tri leta vključila v ECPP. Leta 2023 je bil uspešno zaključen postopek ponovnega certificiranja enote SI CaveSAR za vključenost v ECPP. Zaveza vključenosti enote v ECPP je podaljšana do avgusta leta 2028. Od leta 2016 do 2023 so jamarski reševalci opravili povprečno 21 intervencij na leto, največ leta 2017, najmanj pa leta 2020.

Reševanje iz vode kot enotno javno službo na območju celotne države organizira Slovenska potapljaška zveza (v nadaljnjem besedilu: SPZ) v okviru 16 reševalnih postaj z več kot 130 prostovoljnimi potapljaški reševalci. Reševalne postaje Potapljaške reševalne službe (v nadaljnjem besedilu: PRS) so organizacijsko oblikovane in združene v pet skupin reševalnih postaj po teritorialnem ključu: Primorska, Ljubljana in Gorenjska, Dolenjska in Posavje, Štajerska ter Pomurje in Podravje. Od leta 2016 do 2023 so podvodni reševalci opravili povprečno 27 intervencij na leto, največ leta 2022, najmanj pa leta 2017.

Služba za zaščito in reševanje ob ekoloških in drugih nesrečah na morju je ustanovljena na podlagi dogovora med ministrstvi in dopolnjuje druge poklicne službe in organizacije, pristojne za ukrepanje ob nesrečah na morju. Temeljna naloga službe je pomoč drugim organom pri zaježitvi in odstranjevanju posledic večjega onesnaženja morja. Zaščito in reševanje ob ekoloških in drugih nesrečah na morju izvaja služba, ki jo organizira Uprava Republike Slovenije za pomorstvo, kadar gre za manjše nesreče zunaj območij podeljenih vodnih pravic.

Rdeči križ Slovenije (v nadaljnjem besedilu: RKS) je neodvisna in humanitarna organizacija nacionalnega pomena, ki pomaga oblastem pri odzivanju na naravne in druge nesreče. RKS je organiziran kot zveza združenj, ki deluje v 12 regijah, 56 območnih združenjih in 916 krajevnih organizacijah RKS. RKS organizira Službo za poizvedovanje RKS, ekipe prve pomoči pri območnih združenjih RKS in enote RKS, kot so stacionarij in tri nastanitvene enote ter enoti za oskrbo bolnikov in zdravstveno oskrbo. Zagotavlja strokovno zdravstveno oskrbo za operativno delovanje mobilnega stacionarija in nastanitvenega centra pri URSZR. RKS je bil med drugim dejavno vključen v odziv na povečan pretok oseb v času migracij v letih 2015 in 2016, med epidemijo bolezni covid-19, ob požaru na Krasu leta 2022, ob neurju in poplavih leta 2023 ter pri zbiranju in ob humanitarni pomoči prizadetim v vojni v Ukrajini ter tistim, ki so zatočišče poiskali v Republiki Sloveniji. RKS skrbi tudi za zagotavljanje nemotene preskrbe s krvjo, tudi v izrednih razmerah.

Komisija za reševalne pse pri Kinološki zvezi Slovenije (v nadaljnjem besedilu: KRP – KZS) in Zveza reševalnih psov Slovenije (v nadaljnjem besedilu: ZRPS) zagotavljata okoli 170 reševalnih psov za različne naloge ZRP, ki sodelujejo predvsem v iskalnih intervencijah ob iskanju pogrešanih oseb. Od leta 2016 do 2023 so reševalci s psi opravili povprečno 130 intervencij na leto, največ leta 2021, najmanj pa 2020. Leta 2023 so s petimi reševalnimi psi sodelovali v iskanju pogrešanih ob potresu v Turčiji.

Pripadniki enot za postavitev začasnih prebivališč – Zveze tabornikov Slovenije (v nadaljnjem besedilu: ZTS) in Združenja Slovenskih katoliških skavtinj in skavtov (v nadaljnjem besedilu: ZSKSS) so dejavno sodelovali pri postavitvi in vzdrževanju mobilnega stacionarija, ki je bil postavljen v Ljubljani med epidemijo bolezni covid-19.

Zveza radioamaterjev Slovenije, ki združuje 81 radioklubov, deluje po Kodeksu aktivnosti radioamaterjev ob nesrečah in nevarnostih za amatersko radijsko omrežje za nevarnost (sprejel Upravni odbor Zveze radioamaterjev Slovenije dne 14. 3. 1992; v nadaljevanju: kodeks ARON). Od leta 2016 do 2023 so se dejavno vključevali v odziv ob večjih požarih v naravnem okolju.

V naloge opazovanja iz zraka se vključujejo člani sedmih letalskih klubov, ki ob vsakokratnih obdobjih razglašene velike požarne ogroženosti naravnega okolja izvajajo intenzivnejše opazovanje iz zraka. Leta 2022 so dalj časa dejavno izvajali opazovalne prelete na širšem območju Obale in Krasa.

Za usklajen in strokoven odziv ob nesrečah z nevarnimi snovmi je Ekološki laboratorij z mobilno enoto (v nadaljnjem besedilu: ELME) na Institutu Jožef Stefan v okviru svojih zmogljivosti izvedel reorganizacijo mobilnega radiološkega laboratorija in vpeljal periodično dežurstvo treh intervencijskih ekip. Hkrati so v ELME svoje zmogljivosti povečali z nakupom nove merilne opreme za oba mobilna laboratorija. Na področju jedrske in sevalne varnosti so precejšnjo pozornost namenili tudi dopolnjevanju, posodabljanju in akreditiranju postopkov za delo na terenu.

Policija je za izboljšanje organizacije in vodenja večjih iskalnih akcij pogrešanih oseb v sodelovanju s silami za ZRP (vodniki reševalnih psov, GRS, JRS, gasilci idr.) začela izvajati strokovne posvete na temo iskanja pogrešanih oseb. Policisti in zaposleni na Ministrstvu za notranje zadeve so se udeležili usposabljanj o organizaciji in delovanju sistema VNDN ter usposabljanj za člane regijskih in občinskih štabov CZ. Sodelovali so tudi na vajah državnega, regijskega in lokalnega pomena, skladno z letnimi načrti vaj obrambnega sistema in sistema VNDN. Letalska policijska enota je nabavila tri nove večnamenske transportne helikoptere, ki so namenjeni predvsem opravljanju policijskih nalog, opremljeni pa so tudi za reševanje ponesrečenih in delo oziroma reševanja ob naravnih nesrečah. Kot zelo uporabna se je pokazala termalna kamera, s katero je opremljen patroljni izvidniški helikopter.

SV je vzdrževala usposobljenost in pripravljenost vojaških zmogljivosti za opravljanje nalog ob naravnih in drugih nesrečah. Dvonamenska oprema ji je omogočala, da je nekatere vojaške zmogljivosti uporabila za sodelovanje pri ukrepanju ob nesrečah. S helikopteri so bili na področju ZRP dejavno vključeni od 600- do 700-krat na leto, od tega okoli 200-krat za reševanje v gorah, 450-krat za zagotavljanje helikopterske nujne medicinske pomoči, od pet- do desetkrat za gašenje požarov v naravnem okolju in enkrat za reševanje ob poplavih. Preostale sile je med epidemijo bolezni covid-19 in ob poplavih zagotavljala po Načrtu delovanja SV pri zaščiti, reševanju in pomoči ob naravnih in drugih nesrečah (v nadaljnjem besedilu: Načrt VIHRA). V te sile so bile vključene zdravstvene, veterinarske, enote jedrske, radiološke, kemične in biološke obrambe (v nadaljnjem besedilu: JRKBO) ter logistične in helikopterske enote za medicinsko evakuacijo (v nadaljnjem besedilu: HE MEDEVAC). Vojaška zdravstvena enota (v nadaljnjem besedilu: VZE) so ob povečanju števila hospitaliziranih zaradi covid-19 podpirala javne zdravstvene zavode. Veterinarska enota je ob podpori laboratorija JRKBO izvajala dezinfekcijo, dezinsekcijo in deratizacijo. V objektih SV so bili v skladu s potrebami med epidemijo bolezni covid-19 oblikovani cepilni centri za prebivalce.

2.6 Usposabljanje sil za ZRP

Na področju usposabljanja je vzpostavljen celovit sistem, katerega jedro je Izobraževalni center za zaščito in reševanje (v nadaljnjem besedilu: ICZR) na Igu ter v enotah Pekre pri Mariboru in v Sežani. Na Igu so bile postavljene Požarna hiša 3 inčasne garderobe s tuši. Nabavljena so bila vozila za posredovanje ob nesrečah z nevarnimi snovmi, za tehnično reševanje in logistiko ter avto lestev. Posodobljena sta bila način vodenja evidence usposabljanj in prijave ter zagotovitev pogojev za izvajanje usposabljanj na daljavo. V ICZR so bila izvedena načrtovana uvajalna, temeljna in dopolnilna usposabljanja pripadnikov sil za ZRP. Zagotovljeni so bili pogoji GZS za izvajanje usposabljanj prostovoljnih gasilcev.

V Gasilski šoli so vsako leto izvedli usposabljanje kandidatov za pridobitev poklica gasilec ter zahtevnejša usposabljanja za poklicne in prostovoljne gasilce (za direktorje in vodje operativnih poklicnih enot). Povečan je bil obseg usposabljanj na daljavo. Pri izvedbi usposabljanj je vsako leto sodelovalo okoli 150 zunanjih predavateljev, inštruktorjev in drugih strokovnjakov. V osnovnih šolah sta se na podlagi potrjenega učnega načrta nadaljevali izvajanje izbirnega predmeta VNDN in usposabljanje učiteljev, ki predmet poučujejo.

Iz sredstev požarnega sklada in požarne znamke so bili v sodelovanju z lokalnimi skupnostmi zgrajeni gasilski regijski vadbni poligoni v Ormožu, Radljah ob Dravi, Jesenicah in Grosuplju. Zagotovljena je bila informacijska tehnologija za izvajanje videokonferenc za prostovoljna gasilska društva in usposabljanje na daljavo.

GZS je izvajala usposabljanja prostovoljnih gasilcev po prenovljenih programih temeljnega usposabljanja prostovoljnih gasilcev. Veliko skrb je namenjala tudi pripravi gradiv in dejavnostim za seznanitev predšolske in šolske mladine za pridobitev znanja in veščin s področja požarne varnosti. Različnih oblik usposabljanj se je v ICZR vsako leto udeležilo nekaj več kot 21.000 udeležencev, večinoma prostovoljnih gasilcev.

RKS je izvajal temeljne programe usposabljanj za pripadnike ekip prve pomoči v skladu s prenovljenim programom in usposabljanja pripadnikov nastanitvenih enot, službe za poizvedovanje ter ekip dajanja prve psihološke pomoči. Nacionalni inštitut za javno zdravje (v nadaljnjem besedilu: NIJZ) je organiziral letne seminarje iz katastrofne medicine za specializante javnega zdravja.

Geološki zavod Slovenije je izvedel usposabljanja za popisovanje zemeljskih plazov in uporabo spletne aplikacije e-Plaz. Po poplavih avgusta 2023 je Društvo inženirjev prometa Slovenije (DIPS) pripravilo gradivo in spletni seminar Interventne prometne ureditve ob ekstremnih vremenskih dogodkih.

Na področju priprav na nenadna onesnaženja morja je Uprava Republike Slovenije za pomorstvo v sodelovanju z URSZR od leta 2016 do 2023 v programu nacionalnega pomena za izboljšanje priprav ob nenadnem onesnaženju morja izvedla v sodelovanju s Službo varovanja obalnega morja in enoto CZ za ukrepanje ob nesrečah na morju 15 usposabljanj ter sodelovala na mednarodni vaji Adriatic 2018 v Splitu.

Ministrstvo za obrambo je v sodelovanju z URSZR v okviru Načrta za okrepanje in odpornost in v okviru Evropske kohezijske politike 2021–2027 (EKP 2021–2027) do leta 2026 načrtovalo gradnjo Nacionalnega centra ZRP, Vseslovenskega centra za protipoplavno zaščito, Vseslovenskega centra za požare v naravnem okolju in Vseslovenskega centra za žled in ujme. URSZR je za to pridobila del evropskih finančnih sredstev. V letih 2021 in 2022 so bile dejavnosti za posamezne centre povezane z zagotavljanjem zemljišč, pripravo pobud za spremembe občinskih prostorskih in podrobnih prostorskih načrtov ter s pridobivanjem idejnih zasnov prostorske umestitve, arhitekturnih rešitev ter projektne in investicijske dokumentacije. Leta 2023 so se začele gradnje Vseslovenskega centra za požare v naravnem okolju v Sežani in dejavnosti za pripravo programov usposabljanja.

Vaje so se organizirale in izvajale na lokalni, regijski, državni in mednarodni ravni. Na vajah celovitega preverjanja pripravljenosti na naravne in druge nesreče je bil poudarek na preverjanju pripravljenosti za odziv na vremenske nesreče, množične nesreče v prometu in druge nesreče, za katere so pripravljene državni načrti zaščite in reševanja. Uprava Republike Slovenije za jedrsko varnost je organizirala in sodelovala na domačih ter mednarodnih vajah, izvajala tehnična in vsebinska usposabljanja

za člane Skupine za obvladovanje izrednega dogodka ter skrbela za prenos znanja med zaposlenimi. NIJZ je izvedel teoretični simulacijski vaji s scenarijema izbruha visoko nalezljive bolezni s sumom na bioterorizem in požar v kemijskem obratu s tveganjem za okolje in zdravje ljudi.

Zavod za gozdove Slovenije je sodeloval z Upravo za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin ter z Geodetskim inštitutom Slovenije pri pripravi akcijskih načrtov za ukrepanje ob vnosu karantenskih škodljivih organizmov po predpisih o zdravju rastlin.

Pripravljeni so bili Smernice za načrtovanje, usposabljanje in izvajanje psihosocialne pomoči ob nesrečah in za pomoč reševalcem za uspešno spoprijemanje s stresom, priročnik Psihosocialna pomoč po nesrečah in drugih kriznih dogodkih, štiri zgibanke ter aplikacija za pametne telefone Stres.

Pripravljen je bil Pravilnik o usposabljanju za vožnjo manjših gasilskih vozil, vozil policije, reševalnih vozil in intervencijskih vozil CZ (Uradni list RS, št. 157/19). Podeljena so bila pooblastila šestim izvajalcem za izvajanje usposabljanja in preverjanja usposobljenosti voznikov.

URSZR je v sodelovanju z ministrstvom, pristojnim za šolstvo, nadaljevala izvajanje neobveznih oblik usposabljanja za predšolsko in šolsko mladino ter prebivalcev za osebno in vzajemno zaščito, predvsem prek sodobnih tehnologij in aplikacij (aplikacije za pametne telefone in spletne strani, kratki filmi na družbenih omrežjih). Napotki za prebivalce s področja varstva pred požarom, varstva pred utopitvami, urejanja prostora in VNDN so objavljeni na spletni strani GOV.SI. Opozorila in napotki za ravnanje ob različnih naravnih in drugih nesrečah so objavljeni tudi v znakovnem jeziku. V tem obdobju je izšlo sedem števil revije Ujma, strokovne revije za vprašanja VNDN.

2.7 Zaloge materialnih sredstev

Na področju oblikovanja in zagotavljanja državnih rezerv materialnih sredstev so bili leta 2018 pripravljeni Program oblikovanja državnih rezerv materialnih sredstev za zaščito, reševanje in pomoč v obdobju 2018–2022 ter spremljajoči investicijski dokumenti. Program določa opremo za različne nesreče.

Državni logistični center in celotna logistična podpora v CZ sta bila od leta 2016 do 2022 z zagotavljanjem opreme in sredstev večkrat najpomembnejša odzivna dejavnost, in sicer pri zagotavljanju nastanitve migrantov od leta 2016 do 2017 in v času covida-19, ko je Državni logistični center postal osrednje distribucijsko skladišče za različno opremo za osebno zaščito v državi. V okviru evropske kohezijske politike 2014–2020 je URSZR v sodelovanju z Ministrstvom za obrambo pridobila finančna sredstva za nakup opreme za opravljanje nalog na ZRP ob poplavih na državni, regionalni in lokalni ravni.

Nabavljeno je bilo specializirano plovilo (SI-20) za odpravljanje posledic onesnaženja na morju, ki je multimodalno in se lahko uporablja za različne potrebe Uprave Republike Slovenije za pomorstvo (odstranjevanje ovir na morju, postavljanje objektov za varnost plovbe, gašenje požarov na morju, iskanje in reševanje itn.). Poleg tega je bilo nabavljeno še specializirano plovilo (SI-21) za hitre intervencije na obali. Nabavljeno je bilo tudi specializirano plovilo za iskanje in reševanje, redne kontrole na morju in hitre intervencije (SI-11) ter vzpostavljen je bil Center Republike Slovenije za nadzor prometa in upravljanje v kriznih situacijah na morju.

2.8 Razvojnoraziskovalne naloge in projekti

Razvojnoraziskovalne naloge in nacionalni projekti so bili večinoma financirani iz državnega proračuna, delno tudi iz ciljnega raziskovalnega programa in sredstev požarnega sklada. Evropski projekti so potekali v dveh okvirih: iz centraliziranih skladov in programov (mehanizem Unije na področju civilne zaščite, okvirni program za raziskave in inovacije Obzorja, instrument za predpristopno pomoč IPA, sklad za notranjo varnost ISF, LIFE idr.) ter v okviru decentraliziranih skladov (evropska kohezijska politika, vključno z evropskim teritorialnim sodelovanjem – programi Interreg).

Evropski in nacionalni projekti od leta 2016 do 2023, pri katerih so sodelovali URSZR in drugi deležniki sistema VNDN, so prispevali k:

- nadgradnji informacijsko-komunikacijskega sistema s projekti, katerih rezultati so bili nadgradnja sistema za obveščanje in opozarjanje ob proženju zemeljskih plazov, študija učinkovite uporabe zaščitnih vodnih baraž ob onesnaženju celinskih voda, razvoj sodobnih informacijskih rešitev za vodenje in spremljanje intervencij, nadgradnja sistemov za daljinsko zbiranje podatkov in analizo študija ter pilotna postavitev nove eCall storitve za vozila in nadgrajeni sistemi za napovedovanje poplav in opozarjanje;

- izboljšanju učinkovitosti in odzivnosti na sodobne vire ogrožanja s projekti, katerih rezultati so bili nadgradnja sistema za določanje potrebne ogroženosti in odzivnosti, oblikovanje celovitega modela vodenja odziva na nesreče, priprava operativnih postopkov in smernic za odziv na posledice močnih padavin ter hudournikov, priprava in izvedba različnih dogodkov (delavnic in vaj) za povečanje pripravljenosti ter odzivne sposobnosti ob večjem potresu v Sloveniji, izboljšanje odziva na nesreče oziroma dogodke z grožnjo javnemu zdravju, nadgradnja sistema za obveščanje in opozarjanje ob proženju zemeljskih plazov v Republiki Sloveniji, vzpostavljenih pet terenskih eksperimentalnih geoloških laboratorijev v vzhodni Sloveniji za proučevanje nastanka skalnih podorov ter izboljšanje varnosti prebivalcev s krepitvijo medsebojnega sodelovanja pri nesrečah na čezmejnem območju, predvsem pri požarih, poplavih, neurjih, potresih in drugih nesrečah;

- dopolnjevanju organiziranosti, opremljenosti in usposobljenosti reševalnih sestav na ravni države ter k sodelovanju v mehanizmu Unije na področju civilne zaščite z adaptacijo enote JRS za delovanje v mednarodnih reševalnih intervencijah ter adaptacijo in povečanjem operativne sposobnosti enot HCP. Vzpostavljeno je bilo tudi skladišče osebne zaščitne opreme za boj proti čezmejnemu zdravstvenim grožnjam rescEU;

- večnamenskosti uporabe različnih tehničnih in drugih sredstev ter opreme, posodabljanju programov usposabljanja, pripravi novih programov, zagotavljanju dejavne vloge Republike Slovenije v mehanizmu Unije na področju civilne zaščite in k izvajanju skupnih ukrepov na ravni EU, vključno s podporo državam Zahodnega Balkana, h krepitvi sodelovanja s sosednjimi državami v okviru čezmejnih projektov, k vzpostavitvi učinkovitega usklajevalnega mehanizma za sodelovanje Slovenije v mednarodnih reševalnih operacijah in k dajanju pomoči drugim državam znotraj mehanizma Unije na področju civilne zaščite ter sistema Organizacije združenih narodov (v nadaljnjem besedilu: OZN) za odzivanje na nesreče.

2.9 Mednarodno sodelovanje

Mednarodno sodelovanje se je v letih od 2016 do 2023 nadaljevalo v okviru dvostranskih sporazumov o sodelovanju na področju VNDN, ki so sklenjeni s 13 državami. Regionalno sodelovanje je potekalo v okviru Pobude za pripravljenost na nesreče in njihovo preprečevanje za Jugovzhodno Evropo ter v okviru makro regionalnih strategij. Republika Slovenija se je vključevala v

skupna prizadevanja za krepitev mehanizma Unije na področju CZ pri pripravljenosti, zagotavljanju učinkovitega dajanja mednarodne pomoči in odzivanju na velike nesreče. Ob predsedovanju Republike Slovenije Svetu EU leta 2021 je začela oblikovati cilje Unije za odpornost na nesreče na področju CZ. Spremljala je dejavnosti Nata s področja odpornosti na vse vrste kriz in nesreč ter se vključevala v izvajanje ukrepov za krepitev civilne odpornosti na nesreče.

Republika Slovenija je spremljala prošnje za mednarodno pomoč ob velikih naravnih in drugih nesrečah prek mehanizma Unije na področju civilne zaštite, OZN in Nata za odzivanje na nesreče ter dvostranskega in regionalnega sodelovanja. Republika Slovenija je največkrat pomagala v obliki materialnih sredstev in nekajkrat v obliki pomoči strokovnjakov in enot ZRP. Zagotavljanje mednarodne pomoči je v letih od 2016 do 2023 zaznamovalo trikratno povečanje odzivanja na prošnje za mednarodno pomoč glede na leto 2019 (epidemija bolezni covid-19, vojna v Ukrajini, potres v Turčiji, geografska širitev območij, na katerih je Republika Slovenija pomagala).

Od leta 2016 do 2023 je Republika Slovenija za mednarodno pomoč zaprosila osemkrat, in sicer petkrat zaradi požarov v naravnem okolju, dvakrat zaradi epidemije covida-19 in enkrat zaradi poplav. Republika Slovenija je tako pri zagotavljanju kot pri zaprosanju za mednarodno pomoč dejavnosti prednostno izvajala prek mehanizma Unije na področju civilne zaštite.

V programu usposabljanja mehanizma Unije na področju civilne zaštite je bilo usposobljenih 75 slovenskih strokovnjakov, ki so bili uvrščeni v zmogljivosti mehanizma Unije na področju civilne zaštite. Dodatnih 61 strokovnjakov je bilo usposobljenih v programu usposabljanj Pobude za pripravljenost na nesreče in njihovo preprečevanje v Jugovzhodni Evropi. V okviru mednarodnega Interreg projekta ENRAS se je usposobilo 800 slovenskih in hrvaških gasilcev za posredovanje ob radioloških nesrečah.

V OZN je sodelovala na področju implementacije Sendajskega okvira za zmanjšanje tveganj nesreč 2015–2030, pri Mednarodni svetovalni skupini za iskanje in reševanje (angl. International Search and Rescue Advisory group – INSARAG) ter pri uresničevanju konvencij OZN na področju varstva pred nesrečami. Republika Slovenija je leta 2018 vzpostavila sistem za poročanje v spletni poročevalski sistem Sendajski monitor in vanj tudi redno poročala. Geološki zavod Slovenije, član Mednarodnega konzorcija o zemeljskih plazovih, ki se je prostovoljno zavezal k uresničevanju Sendajskega okvira, je leta 2017 sodeloval pri organizaciji in izvedbi 4. svetovnega foruma o zemeljskih plazovih v Ljubljani ter bil glavni organizator 3. regionalnega simpozija o zemeljskih plazovih v Jadransko-balkanski regiji v Ljubljani.

Na področju mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči je Republika Slovenija nadaljevala delo tudi v povezavi z zmanjšanjem tveganj nesreč. Skladno s tem je bila leta 2016 v okviru svetovnega humanitarnega vrha sprejeta zaveza, da bo Republika Slovenija namenjala 10 odstotkov svoje humanitarne pomoči v obliki preventivnega delovanja in zmanjševanja tveganj nesreč. Omenjeno področje je bilo vključeno tudi v Resolucijo o mednarodnem razvojnem sodelovanju in humanitarne pomoči Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 54/17). Strategija mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči Republike Slovenije (2018) določa, da bo Republika Slovenija za področje preventivnega delovanja namenjala vsaj 10 odstotkov svoje humanitarne pomoči. Do leta 2019 je ta cilj redno dosegala (leta 2019 je za ta namen zagotovila 11,6 odstotka humanitarne pomoči). Leta 2020 zaradi visokega deleža pomoči, ki je bil namenjen obvladovanju epidemije bolezni covid-19, tega cilja ni dosegla, enako tudi leta 2021, ko je bilo v ta namen zagotovljenih le 6 odstotkov humanitarne pomoči. Leta 2022 se je odstotek, predvsem zaradi visokega deleža nujne humanitarne pomoči, dodatno znižal in dosegel le 4 odstotke.

Na področju pripravljenosti na jedrske in radiološke nesreče je Republika Slovenija pri Mednarodni agenciji za atomsko energijo vsako leto posodobila bazo razpoložljivih sredstev in znanj, ki jih država lahko posreduje prek sistema mednarodne pomoči Response and Assistance Network (RANET). Postopki dajanja mednarodne pomoči so se vsako leto preverjali na mednarodni vaji ConvEx. Gostila je misijo za področje preverjanja pripravljenosti na jedrske in radiološke nesreče Mednarodne agencije za atomsko energijo (EPREV). Pristojni državni organi in druge organizacije za zagotavljanje jedrske in sevalne varnosti ter fizičnega varovanja so bili dejavni tudi v združenjih in institucijah WENRA, ENSRA, HERCA in NEA ter tudi v njihovih delovnih skupinah in drugih mednarodnih odborih na področju jedrske varnosti.

Vzpostavljeno je bilo neprekinjeno delovanje nacionalne točke za stike, ki omogoča neprekinjeno dosegljivost in sprejemanje ter posredovanje informacij Svetovni zdravstveni organizaciji o tveganjih za javno zdravje v Republiki Sloveniji, ki imajo lahko mednarodni vpliv in pomenijo grožnjo za javno zdravje. V NIJZ uspešno deluje tudi nacionalna točka za stike za Evropsko mrežo obveščanja (EWRS) za poročanje o vseh vrstah čezmejnih tveganj EU.

3 TEMELJNI CILJI VARSTVA PRED NARAVNIMI IN DRUGIMI NESREČAMI

Na podlagi ocen tveganj in zmožnosti obvladovanja tveganj nesreč, ocen ogroženosti, ocene stanja sistema VNDN ter glede na razpoložljive človeške, finančne in materialne vire so temeljni cilji v srednjeročnem obdobju od leta 2024 do 2030, ki ga obsega ta nacionalni program, naslednji:

- nadaljevanje uveljavljanja stališča, da se pri sprejemanju normativnih, organizacijskih, tehničnih in drugih ureditev ali ukrepov na posameznih področjih, vključno s področjem varstva pred požarom in varstva pred utopitvami, pri načrtovanju uporabe prostora, graditvi in prenovi objektov ter usmerjanju posameznih dejavnosti prednostno upoštevajo preventivni ukrepi, s katerimi se preprečuje nastanek nesreče oziroma zmanjšajo njene posledice, pri čemer bo posebna pozornost na vseh področjih namenjena prilagajanju posledicam, ki izhajajo iz ocen tveganj;

- nadaljnja krepitev poznavanja in razumevanja tveganj nesreč ter zmožnosti obvladovanja tveganj nesreč je zelo pomembna za celostno obvladovanje tveganja nesreč in učinkovito načrtovanje pripravljenosti na nesreče ter odziva nanje. Nadaljnja krepitev obvladovanja tveganj nesreč predvsem na področju preventive ter na področjih preprečevanja, pripravljenosti, odziva in obnove pospešuje skupno delovanje in partnerstvo pri vseh mehanizmih ter institucijah za izvajanje instrumentov, pomembnih za zmanjšanje tveganj nesreč in trajnostni razvoj;

- nadaljnje posodabljanje in priprava novih ocen ogroženosti ter priprava načrtov zaštite in reševanja na vseh ravneh načrtovanja (organizacije, lokalne skupnosti, država);

- nadaljevanje dograjevanja in izboljšanje sistemov za opazovanje, obveščanje in alarmiranje ter informacijsko-komunikacijskega sistema ZRP;

- v procesu digitalizacije na področju varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami program sledi naslednjim ciljem: krajšanje časa intervencij in reševanj v vseh fazah, učinkovita izmenjava podatkov in obveščanje javnosti, nižji stroški ter večja informacijska oziroma kibernetična varnost in prihranki v bruto družbenem proizvodu;

- nadaljnji razvoj video sistema nadzora nad požari v naravnem okolju na Krasu;

- nadaljnja krepitev odpornosti posameznika in usmerjanje osebne ter vzajemne zaštite, izvajanje neobveznih oblik usposabljanj za prebivalce prek sodobnih tehnologij in aplikacij ter načrtno in organizirano obveščanje javnosti o nevarnostih;

– nadaljnje načrtno posodabljanje programov usposabljanja, dopolnjevanje programov usposabljanja z vsebinami s področja sistema vodenja odziva (v nadaljnjem besedilu: SVOD), priprava novih programov usposabljanja glede na vire ogrožanja, analize nesreč in sprememb organizacije in delovanja sil za ZRP, uvajanje sodobnih oblik usposabljanja, zagotavljanje materialnih in kadrovskih pogojev za izvedbo usposabljanj za ZRP in sodelovanje s sorodnimi izobraževalnimi institucijami v tujini;

– nadaljevale se bodo dejavnosti za zagotavljanje materialnih zmogljivosti za ZRP ter oblikovanje in vzdrževanje državnih rezerv materialnih sredstev ob naravnih in drugih nesrečah ter državnih blagovnih rezerv za ZRP;

– nadaljnja optimizacija sil za ZRP na državni, regijski in lokalni ravni ter v gospodarskih družbah, zavodih in drugih organizacijah glede na sprejete ter načrtovane nove normativne in druge rešitve, izvedla in povečala se bo specializacija sestave CZ ter povečala njena sposobnost za posebno zahtevne intervencije in odzivanje na sodobne vire ogrožanja, še posebej s stališča podnebnih nesreč;

– povečanje avtonomnosti delovanja sistema zaščite, reševanja in pomoči kot tretjega stebra nacionalne varnosti;

– nadaljevanje dejavnosti za optimiziranje delovanja namenske letalske enote za gašenje požarov v naravnem okolju;

– zagotovljen bo nadaljnji razvoj Programa Kras za povečanje požarne varnosti v naravnem okolju na območju Krasa (Program Kras) in Republike Slovenije;

– nadaljevale in okrepile se bodo dejavnosti za gradnjo Nacionalnega centra ZRP in gradnjo vseslovenskih centrov za protipoplavno zaščito, za velike požare v naravnem okolju ter žled in ujme;

– nadaljevali se bosta organiziranje in usposabljanje komisij za ocenjevanje škode, zagotavljali primerni pogoji za njihovo delo ter uveden bo sistem izdajanja potrdil o usposobljenosti cenilcev na vseh ravneh;

– nadaljevali se bosta organiziranje in usposabljanje komisij za ocenjevanje poškodovanosti objektov ter zagotavljali pogoji za njihovo delo;

– oblikovana in sprejeta bodo merila ter določeni pogoji za dodelitev državne pomoči po vrstah, ukrepih in višini ob različnih nesrečah, ki bodo zagotavljali enako obravnavo fizičnih in pravnih oseb ob različnih vrstah nesreč;

– uredili se bodo način zbiranja podatkov in vrste opravičljivih interventnih stroškov (stroškov intervencij ob velikih nesrečah);

– še naprej se bo krepilo mednarodno sodelovanje na področju VNDN in zagotavljali se bodo pogoji za učinkovito dajanje ali sprejemanje mednarodne pomoči ob naravnih in drugih nesrečah;

– nadaljevalo se bo načrtno izvajanje razvojnoraziskovalnih projektov, ki vključujejo razvojnoraziskovalne naloge in projekte, ki se financirajo iz integralnega proračuna ter evropskih sredstev;

– za pripravljenost na izvajanje ukrepa zaklanjanja bo na državni ravni vzpostavljen in vzdrževan pregled števila ter stanja zaklonišč. Za vodenje evidence o zakloniščih bodo še naprej odgovorne občine;

– zagotovljen bo ustrezen in kakovosten nadzor nad izvajanjem predpisov za VNDN;

– nadaljevale se bodo dejavnosti in spodbude za iskanje ustreznih mehanizmov za zavarovanje in druge oblike prenosa tveganj nesreč, za porazdelitev tveganj in sprejemanje določene ravni tveganj ter finančno zaščito, tako pri javnih kot zasebnih naložbah, zaradi zmanjšanja finančnih posledic nesreč v urbanih in podeželskih okoljih na državo;

– izvedena bo celovita reforma organizacije in delovanja operativnih enot CZ ter vzpostavljen učinkovit SVOD.

4 RAZVOJ OPAZOVALNIH, INFORMACIJSKIH, KOMUNIKACIJSKIH, LOGISTIČNIH IN DRUGIH SISTEMOV ZA ZRP

Razvojni cilji na področju informacijsko-komunikacijskih sistemov so: nadaljnji razvoj enotnega informacijsko-komunikacijskega sistema, prenova sistema javnega alarmiranja s prevzemom še preostalih 224 siren iz razširjenega načrta prenove 1534 siren (1310 siren je že prevzetih in prenovljenih), posodabljanje opreme, zmogljivosti in storitev ReCO, razvoj aplikacij, tudi za uporabo v internih informacijskih oblakih, nadaljnji razvoj osnovnih storitev komunikacije v sili na številki 112 v obliki besedilnih klicev (SMS), videoklicev in samodejnih komunikacij v sili iz vozil (NGeKlic). Izvedeni bodo prehod na dvofazni sprejem komunikacije v sili na številki 112 ter razvoj razširjenih storitev v okviru tehnologij četrte in pete generacije, prehod na enotni digitalni sistem radijskih zvez državnih organov DMR ob hkratni prenovi analognega sistema radijskih zvez ZARE kot rezervnega sistema za krizne situacije, priprave na prehod na naslednjo generacijo sistemov radijskih zvez, ki temeljijo na sodobnih tehnologijah četrte in pete generacije, nadaljnji razvoj videosistema nadzora nad požari ter integracija poveljniškega sistema v aplikaciji Vulkan z aplikacijo SPIN.

Poudarek bo na razvoju programskih aplikacij za delo s centraliziranimi zbirkami podatkov. Nadaljeval se bo razvoj geografsko-informacijskega sistema GIS UJME v izvedbi 3D in 2D. Vzpostavljen bo učinkovit prenos podatkov iz meteoroloških, hidroloških, seizmoloških, radioloških, ekoloških in drugih opazovalnih sistemov.

Spodbujala se bo souporaba skupnih državnih komunikacijskih in informacijskih sistemov ob zagotavljanju vsaj enake oziroma boljše kakovosti storitev ter ob upoštevanju specifičnosti sistema VNDN kot enega izmed sistemov nacionalne varnosti in iz tega izhajajoče potrebe po avtonomnosti. Za načrtovanje, postavitve, delovanje in vzdrževanje enotnega virtualnega omrežja za VNDN skrbi URSZR ob pomoči zunanjih partnerjev.

Načrt digitalne preobrazbe na področju VNDN obsega:

– celovito tehnološko prenovi informacijskega in komunikacijskega sistema,

– celovito tehnološko prenovi sistema za sprejem komunikacije v sili na številki 112,

– uvajanje naslednje generacije storitev komunikacije v sili, NG112,

– dokončno vzpostavitev platforme za obveščanje in alarmiranje ljudi prek različnih komunikacijskih kanalov,

– uvajanje aplikacij in storitev za sile za ZRP ter štabe CZ,

– uvajanje odprtih vmesnikov za neomejeno povezovanje z drugimi državnimi ali komercialnimi informacijskimi sistemi,

– vzpostavitev mehanizma za učinkovito in varno izmenjavo podatkov, ki bo temeljil na načelu pridobitve podatka na zahtevo,

– uporabo kvalificiranih digitalnih potrdil za zaščito in verifikacijo podatkov ter uporabnikov,

– prehod na enotna širokopasovna omrežja z zagotovljeno prioritizacijo prometa in kakovosti,

– ohranjanje konvencionalnih informacijskih in komunikacijskih rešitev kot rezervnih rešitev ob velikih naravnih ter drugih nesrečah in kibernetških napadih,

– dogradnjo in popolno vključitev radijskega omrežja državnih organov DRO-DMR,

– uporabo umetne inteligence za ovrednotenje podatkov,

– samodejni zajem podatkov iz interneta stvari,

– na podlagi izkušenj iz kibernetškega incidenta URSZR se bodo uvajale digitalne rešitve, ki bodo zagotavljale neprekinjeno poslovanje oziroma delovanje sistema zaščite in reševanja tudi ob okvari ali nedelovanju informacijsko-komunikacijskega sistema za ZRP ob večjih nesrečah.

Izvedena bo obsežna posodobitev Sistema monitoringa, opozarjanja in kontrole – SMOK, v okviru katerega se bodo lokalno povežale aktualne napovedi padavin in pretokov s poplavnimi kartami in morebitnimi škodnimi posledicami, kar bo olajšalo načrtovanje uporabe sil ZRP in izvajanje samozaščitnih ukrepov prebivalstva.

Pripravlja se nadgradnja aplikacije Poplave 2023 z dodatnimi moduli za vsako vrsto predvidenih oziroma že ugotovljenih naravnih in drugih nesreč v Republiki Sloveniji. Vzpostavljen je zmogljiv modul statistike vrste in količine ponujene pomoči znotraj nekega obdobja. To bo v prihodnje omogočalo učinkovito sistemsko delo pri posredovanju pomoči na prizadetih območjih in hitro analizo vrste nesreče.

Na področju logističnih sistemov bodo dejavnosti usmerjene v učinkovito logistično podporo silam ZRP in delovanje URSZR. Uvedba učinkovite logistične zmogljivosti bo temeljila na optimizaciji celovitega upravljanja, pri čemer bo imel osrednjo vlogo Državni logistični center z izpostavami. Organizacijo tega centra z osrednjim skladiščem na lokaciji v Rojah bodo glede na oceno ogroženosti in infrastrukturne danosti dopolnjevali regijski logistični centri, ki bodo skupaj sestavljali teritorialno logistično podporo silam za ZRP. Tako bodo izpolnjeni pogoji za neprekinjeno učinkovito logistično podporo silam za ZRP ob naravnih in drugih nesrečah. Pomembno vsebino pomeni tudi informatizacija procesov za učinkovito logistično podporo v fazi načrtovanja, zaznavanja in sporočanja potreb ob odzivu ter tudi izdaje materialnih sredstev.

4.1 Vzpostavitev in dograjevanje infrastrukturnih ter informacijsko-komunikacijskih pogojev za boljše spremljanje pripravljenosti in odziv sil za ZRP na vremenske nesreče ter na nesreče, ki jih povzročajo podnebne spremembe

URSZR bo intenzivirala dejavnosti za vzpostavitev Nacionalnega centra ZRP in gradnjo vseslovenskih centrov za protipoplavno zaščito, velike požare v naravnem okolju, žled in ujme.

V okviru Nacionalnega centra ZRP bodo zagotovljeni infrastrukturni pogoji za delovanje najpomembnejših struktur področja ZRP, URSZR in javnih služb za zaščito in reševanje (GZS, ZSPG, GRZS, JRS, PRS idr.), nacionalni operativni center s spremljajočo infrastrukturo (podpora odločanju po vključenih resorjih in področjih), simulacijski center (usposabljanje vodilnih kadrov v državi in širši regiji za vodenje odziva na nesreče), situacijski center (spremljanje situacije v državi in širši regiji), center za spremljanje in koordinacijo logističnih operacij, vsebinsko in organizacijsko prenovljen center za obveščanje Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: CORS), ki je tudi točka za stike za izmenjavo podatkov o ogroženosti in naravnih ter drugih nesrečah s sosednjimi in drugimi državami ter mednarodnimi organizacijami, prenovljeni in razširjeni Državni logistični center v Ljubljani za hitro odzivanje ob naravnih in drugih nesrečah, zunanji podporni center Nuklearne elektrarne Krško, heliport, parkirni prostori in spremljajoči prostori za zagotavljanje samozadostnosti.

Da bodo sile ZRP usposobljene za odziv na poplave in velike požare v naravnem okolju, bosta oblikovana oziroma nadgrajena dva programa, po katerih se bo med izvajanjem projekta dodatno usposobilo do 2000 udeležencev. Programa usposabljanja bosta vključevala vsebine za pridobitev posebnega znanja, udeleženci pa se bodo usposobili za učinkovito odzivanje na različne posledice poplav in velikih požarov v naravnem okolju, timsko delo, prevzemanje odgovornosti, skrb za lastno varnost in varnost soudeležencev ter za delovanje v različnih oblikah sestav enot za odziv na nesreče.

Z vzpostavitvijo in dograditvijo Vseslovenskega centra za velike požare v naravnem okolju, Vseslovenskega centra za protipoplavno zaščito in Vseslovenskega centra za žled in ujme ter z že delujočim Nacionalnim centrom za upravljanje prometa se bodo zagotovili infrastrukturni pogoji za izboljšanje načrtovanja, organiziranja, usposabljanja in operativne odzivnosti reševalnih enot in služb, organov ter drugih operativnih sestav društev in nevladnih organizacij na regionalni in lokalni ravni. Tako bo zagotovljen napredek pri preprečevanju tveganj in krepitvi odpornosti na vremenske nesreče in nesreče, ki jih povzročajo podnebne spremembe na državni, regionalni in lokalni ravni.

Do leta 2030 bo izvedena celovita reforma organizacije in delovanja operativnih enot CZ s posebnim poudarkom na področju požarov v naravnem okolju, ob žledu in ujmah. Izvedena bo reorganizacija sistema vodenja enot in posodobljen koncept vključevanja vseh aktualno razpoložljivih človeških ter tehničnih zmogljivosti SV in drugih sestav pri organiziranju, vodenju ter odzivu na naravne nesreče na vseh ravneh.

Z dobavo opreme, namenjene prilagajanju na podnebne spremembe in ustrezno pripravljenost ter odziv na vremenske nesreče in nesreče, ki jih povzročajo podnebne spremembe, se bosta bistveno povečali pripravljenost ter uspešnost odzivanja na tovrstne nesreče. Gre za specialna tovorna vozila, menjalne nadgradnje, namenjene posameznemu tipu podnebne nesreče (poplave, požari v naravnem okolju, žled in ujme), ter drugo specialno opremo, namenjeno odzivu na podnebne nesreče. Zaradi zagotavljanja primerne, strokovne in hitre odzivnosti bo večji del tovrstne opreme dodeljen v uporabo lokalnim skupnostim na podlagi posebnega poziva, hkrati pa bodo posebej za ta namen oblikovane in usposobljene nove regionalne enote za hitre intervencije. Nova oprema bo prispevala k zmanjšanju negativnih posledic poplav in omejevanju poplav ter tako k zmanjšanju ogroženosti ljudi, živali, premoženja, kulturne dediščine in okolja. Vse navedeno za družbo pomeni manjšo škodo zaradi poplav. Nova oprema prinaša tudi dodano vrednost za njene uporabnike, saj jim bo omogočila uspešno usposabljanje v luči tehnološkega napredka ter povečala stopnjo varnosti pri uporabi.

5 RAZVOJ PREVENTIVNIH DEJAVNOSTI

Na podlagi analiz vzrokov naravnih in drugih nesreč bodo identificirani ponavljajoči se vzroki za nastanek nesreč, ki bodo upoštevani pri prenovi ocen tveganja za nesreče, pri korigiranju normativnih, organizacijskih, tehničnih in drugih ukrepov ter okrepitevi nadzora nad njihovim izvajanjem.

Z vidika učinkovitega preprečevanja nastanka nesreč se bodo preventivni ukrepi in dejavnosti v zahtevanem obsegu upoštevali na vseh resornih področjih pri dopolnjevanju ali spreminjanju sistemske in področne zakonodaje na državni in lokalni ravni, za učinkovito ZRP ter boljšo obnovo oziroma nadomestno gradnjo infrastrukture po nesreči.

Pri načrtovanju in urejanju prostora in naselij ter gradnji infrastrukture in objektov bodo uveljavljeni prostorski, urbanistični, gradbeni in drugi tehnični ukrepi za preprečevanje oziroma zmanjšanje škodljivih vplivov naravnih in drugih nesreč ter omogočanje učinkovitega izvajanja ZRP.

Z vidika prepoznavanja potreb in predvsem upravičenosti nekaterih preventivnih ukrepov varstva pred požarom je treba začeti izvajati dejavnosti na področju požarnega preiskovanja, pripraviti analizo vzrokov požarov, naravnih in drugih nesreč ter okrepiti nadzor nad opravljanjem nalog na področju varstva pred požari, predvsem nad dimnikarsko službo. Vzpostavila se bo komunikacija s pomembnimi sogovorniki na temo medsebojnega sodelovanja pri preiskavah vzrokov za nastanek požarov ter učinkovitosti izvedenih ukrepov varstva pred požarom.

Zagotavljale se bodo možnosti za razvoj območij, ki so namenjena delovanju sistema VNDN na državni ravni, to so območja, ki se stalno uporabljajo za ZRP. Na njih se zagotavljajo pogoji za delovanje logističnih centrov in skladišč, centrov za usposabljanje, telekomunikacijskih objektov in območij za uničevanje NUS. Zaradi tehničnih in varnostnih razlogov se lahko na teh območjih določi omejena in nadzorovana raba. URSZR bo kot eden od nosilcev urejanja prostora skladno s pristojnostmi še naprej sodelovala pri izdaji smernic in mnenj v postopku priprave prostorskih aktov.

Nadaljevala se bo priprava strokovnih podlag za ugotavljanje geoloških nevarnosti, torej zemeljskih plazov, potresov idr., kot podlaga za druge nadaljnje preventivne ukrepe in ocene ogroženosti. URSZR bo sodelovala pri razvoju aplikacije e-plaz za vzpostavitev celovite baze zemeljskih plazov. Nadaljevala se bo identifikacija aktivnih prelomov in njihove potresne dejavnosti kot del preventivne dejavnosti za izboljšanje pripravljenosti na potrese.

Dejavnosti bodo usmerjene v izboljšanje tehničnih in finančnih pogojev iz razpoložljivih sredstev EU za obvladovanje tveganj nesreč, v razvijanje področja načrtovanja ter izvajanja ukrepov za preventivo in pripravljenost, predvsem za nesreče, kot so poplave, potres, epidemije in pandemije nalezljive bolezni pri ljudeh, veliki požari v naravnem okolju in jedrska nesreča, deloma pa tudi za nesrečo zrakoplova, žled, terorizem, nesreče z majhno verjetnostjo, vendar hudimi vplivi (npr. nesreče v cestnih in železniških predorih), nesreče z večdržavnimi čezmejnimi vplivi ter nesreče, ki jih povzročajo ali intenzivirajo podnebne spremembe.

Oblikovana bosta strategija in operativni program za načrtno ter nenehno zmanjševanje potresne ogroženosti gradbenih objektov. Strategija bo temeljila na uporabi vseh strokovnih podlag in baz znanja, ki so na voljo. Leta 2013 razvit in v naslednjih letih nadgrajen model za oceno potresne ogroženosti POTROG se bo posodabljal z novimi raziskavami in ocenami na državni in občinskih ravneh, ki bodo povečale zanesljivost napovedi posledic potresa. Model POTROG in njegove različice za uporabo v posameznih občinah se bodo uporabili za načrtovanje operativnih programov.

Preventivni ukrepi in dejavnosti se bodo v zahtevanem obsegu upoštevali na vseh resornih področjih pri dopolnjevanju ali spreminjanju sistemske in področne zakonodaje na državni in lokalni ravni, za učinkovito ZRP ter boljšo obnovo oziroma nadomestno gradnjo infrastrukture po nesreči. Še posebej bo okrepljeno povezovanje z nacionalno podnebno politiko in njenimi ustanovami. Pri opredeljevanju tveganj nesreč in njihovega obsega bo nujno upoštevati projekcije podnebnih sprememb, izpostavimo naj padavinske in temperaturne spremenljivke – te bodo vplivale na tveganja poplav, suš in plazov.

Nadaljevala se bo priprava novih in revidiranje sedanjih ocen tveganj in zmožnosti obvladovanja tveganj nesreč kot ene izmed podlag pri pripravi strateških državnih dokumentov na področju obvladovanja in zmanjševanja tveganj nesreč. Pri tem se bosta upoštevali uporaba širšega nabora podatkov in priprava dodatnih ter kakovostnejših scenarijev nesreč in analiz scenarijev nesreč, okreplilo se bosta medsektorsko sodelovanje in vključevanje znanstvenih ustanov, prepoznale se bodo nesreče s ključnim tveganjem in nesreče z majhno verjetnostjo, vendar hudimi vplivi, ter upoštevali se bodo vplivi podnebnih sprememb, ki lahko sprožijo ali intenzivirajo nekatere vremenske nesreče in nesreče, ki jih povzročajo podnebne spremembe in spremenijo njihovo tveganje, ter nesreče z večdržavnimi čezmejnimi vplivi.

Ocene tveganj in zmožnosti obvladovanja tveganj nesreč ter ocene ogroženosti se bodo upoštevale pri sprejemanju normativnih, organizacijskih, tehničnih in drugih ukrepov, načrtovanju uporabe prostora, gradnji objektov ter usmerjanju dejavnosti in poenostavitvi postopkov pri pridobivanju soglasij za posege v prostor, ki so namenjeni preventivi in omilitvi posledic (npr. protipožarne preseke in druge gozdne prometnice).

Pristojna ministrstva bodo v sodelovanju z lokalnimi skupnostmi pripravila pregled ranljivosti podzemnih vodnih virov za oskrbo z vodo ob izrednih dogodkih.

Vzpostavljene bodo trajne oblike sodelovanja z organizacijami, ki skrbijo za ranljive skupine (invalidne, starejše osebe), ki so pomembne pri ocenjevanju tveganj nesreč ter oblikovanju in izvajanju načrtov, prilagojenih njihovim posebnim zahtevam, vključno s sistemi za zgodnje opozarjanje.

6 RAZVOJ ZMOGLJIVOSTI TER SIL ZA ZAŠČITO, REŠEVANJE IN POMOČ

6.1 Načrti zaščite in reševanja

Državne ocene ogroženosti bodo tudi v prihodnje izhodišče za pripravo načrtov zaščite in reševanja kot izhodišča za odziv na naravne ali druge nesreče. Posodobljene bodo glede na nova spoznanja stroke in v določenih časovnih intervalih.

Državni načrti zaščite in reševanja bodo temeljni načrti za načrtovanje odziva ob naravnih in drugih nesrečah velikega obsega, nesrečah, ki lahko povzročijo veliko število ranjenih ali poškodovanih, oziroma nesrečah, ki jih povzročijo sodobni viri ogrožanja. Usklajevanje načrtov s temeljnim načrtom bo stalna dejavnost, prav tako tudi posodabljanje načrtov oziroma priprava novih načrtov glede na ocene ogroženosti.

Z načrti bodo jasno določene naloge izvajalcev, določenih v načrtih, predstavljene ugotovljene vrzeli v silah in sredstvih za ZRP ter upoštevani vplivi podnebnih sprememb na nesreče. Predvsem v manjših lokalnih skupnostih, v katerih zaradi pomanjkanja ustreznih kadrov ne zagotavljajo priprave načrtov zaščite in reševanja, se bosta spodbujala povezovanje med nosilci načrtovanja in priprava skupnih načrtov. Posodobljen bo način zbiranja in obdelave podatkov v prilogah k načrtom za okrepljeno sodelovanje z nosilci načrtovanja pri pripravi in usklajevanju načrtov s temeljnimi načrti. V državnih načrtih se bodo natančneje opredelili uporaba in aktiviranje SV za opravljanje nalog ZRP ob različnih vrstah nesreč ter vloga nevladnih organizacij, ki niso del ZRP, vendar dejavno sodelujejo pri pomoči ob naravnih in drugih nesrečah.

Opredelile se bodo možnosti vključevanja spontanega prostovoljstva. To so prostovoljci, ki ne delujejo v okviru nobene organizacije in pomagajo takoj po nesreči. Vzpostavil se bo način usklajevanja njihovih dejavnosti ob naravnih ali drugih nesrečah.

6.2 Zaloge materialnih sredstev

Vzpostavljena in vzdrževana zaloga materialnih sredstev (angl. Distribution Remote Monitoring System – DRMS) bo tudi v prihodnje zagotavljala hitro in učinkovito ZRP ob različnih naravnih in drugih nesrečah, predvsem za izvajanje zaščitnih ukrepov in reševalnih nalog, zagotavljanje dodatne opreme in sredstev za učinkovito delovanje reševalnih služb ter za zmanjšanje žrtev ter drugih posledic nesreč. DRMS za ZRP so oblikovana predvsem za delovanje enot za ZRP ter začasno nastanitev in oskrbo ogroženega in prizadetega prebivalstva (oprema za nastanitev). Zaloge se bodo oblikovale tudi v sodelovanju z drugimi državnimi organi (npr. nabava začasnih mostov v sodelovanju z Direkcijo Republike Slovenije za infrastrukturo).

Povečane bodo rezerve potrošnih sredstev za ukrepanje ob visokih vodah in poplavah (protipoplavne pregrade, vreče za izdelavo in utrjevanje protipoplavnih nasipov, mobilne črpalne enote s pripadajočim cevničnim materialom in armaturami, namenski

menjalni zabojniki s protipoplavno opremo ter drugo protipoplavno opremo). Proučile se bodo možnosti za uvedbo sodobnih tehnik za izvajanje protipoplavnih ukrepov (montažne protipoplavne pregrade, mobilne protipoplavne pregrade in podobno).

Tudi v prihodnje se bodo v Republiki Sloveniji oblikovale zaloge materialnih sredstev in opreme državnih blagovnih rezerv pri Zavodu Republike Slovenije za blagovne rezerve (v nadaljnjem besedilu: ZRSBR). Te zaloge vključujejo tudi materialna sredstva za osebno in kolektivno zaščito na podlagi petletnega programa ZRSBR, in sicer radiološka, kemijska in biološka zaščitna sredstva za prebivalstvo (zaščitna sredstva za 10.000 oseb), opremo za nastanitev, opremo za zagotavljanje električne energije in mobilni stacionarij s posteljnimi zmogljivostmi za bolnišnično oskrbo do 120 poškodovanih oseb v terenskih razmerah. Za varno in racionalno ravnanje z nizko- in srednjeradioaktivnimi odpadki v okviru dekontaminacije se zagotovijo zabojniki, vreče in kovinski sodi za radioaktivne odpadke ob dekontaminaciji ob jedrski in radiološki nesreči.

Oblikovane bodo posebne rezerve sanitetne in medicinske opreme ter sredstev za ukrepanje ob množičnih nesrečah z velikim številom poškodovanih in obolenih. Glede na potrebe, izražene ob analizah večjih intervencij, se bodo v teh rezervah zagotavljala tudi druga sredstva.

Za državne in regijske enote ter službe CZ se bo nadaljevalo zagotavljanje ustrezne logistične opreme v obliki specialnih logističnih prikolic ter modularnih namenskih menjalnih kotalnih zabojnikov za zagotavljanje logistične pomoči intervencijskim enotam in službam CZ ter drugim operativnim sestavam za ZRP neposredno na terenu ob naravnih in drugih nesrečah ter s tem zagotavljanje njihove avtonomnosti.

Policija in SV bosta proučili možnosti za skupen nakup zaščitne in reševalne opreme za delo Policije in SV v razmerah RKB-kontaminacije.

Občine bodo glede na ogroženost zaradi naravnih in drugih nesreč ter vremenskih ujm, kot so neurja, poplave in toča, oblikovale lastne rezerve zaščitne in reševalne opreme ter potrošnih sredstev, kupovale namensko zaščitno in reševalno opremo za svoje reševalne službe in druge operativne sestave ter zagotavljale najnujnejše zmogljivosti za začasno nastanitev ogroženih na svojem območju na podlagi oblikovanih minimalnih meril (npr. na podlagi števila prebivalcev).

Direkcija Republike Slovenije za infrastrukturo bo za vsa gasilska društva in zavode, ki skrbijo za požarno varnost v daljših predorih, zagotovila del zaščitno-reševalne opreme za posredovanje ob nesrečah v cestnih in železniških predorih ter uredila helikoptersko pristajališče pred predorom Ljubelj (za vzdrževalce cest in predora ter pri reševanju v gorah). Prednostni nalogi Direkcije Republike Slovenije za infrastrukturo sta tudi učinkovito usklajevanje dejavnosti cestnih podjetij ob poplavah in drugih ujmah ter skrb za ustrezno zaščito vozišč z utrditvijo rečnih brežin in nabavo začasnih nadomestnih montažnih mostov. Projekt za vzpostavitev sistema alarmiranja na območjih, kjer obstaja nevarnost padajočega kamenja in skal, je prav tako trajna naloga direkcije.

6.3 Razvoj sil za zaščito, reševanje in pomoč

6.3.1 Splošno

Nadaljevala se bo optimizacija sil za ZRP na državni, regijski in lokalni ravni ter v gospodarskih družbah, zavodih in drugih organizacijah glede na sprejete in načrtovane nove normativne in druge rešitve, kar v praksi pomeni zmanjšanje nekaterih sestav CZ, na primer RKB, hkrati pa tudi povečanje števila nekaterih drugih enot in njihove specializacije, povečanje sposobnosti za posebno zahtevne intervencije ter odzivanje na vremenske nesreče.

Pri delovanju gasilskih enot se bodo nadaljevala prizadevanja za poenotenje postopkov aktiviranja ob nesrečah in bolj dosledno se bo sledilo načelu postopne uporabe sil in sredstev ob upoštevanju sprejetih operativno taktičnih postopkov. Nadgradil se bo sistem gasilskih enot širšega pomena, s ciljem, da bi se optimiziral odziv enot ob nesrečah v prometu, z nevarnimi snovmi in na vodi. Sistem gasilskih enot širšega pomena (v nadaljnjem besedilu: GEŠP) mora postati še bolj enoten in učinkovit, da zagotavlja primeren časovni in strokovni odziv na območju celotne države.

Vsebinska in organizacijska krepitev področja odzivanja na naravne in druge nesreče ter dogodke z morebitnimi posrednimi in dolgoročnimi učinki na zdravje, okolje in drugo dobrobit prebivalcev bo zagotovljena tudi s krepitvijo vzpostavljenega operativnega kriznega centra na NIJZ ter njegove vpetosti v odziv drugih sistemov. Zagotovljena bosta krepitev sistema komuniciranja med povezanimi službami in intenzivnejše vključevanje strokovnjakov javnega zdravja v sistem odzivanja na tveganja in dogodke, ki lahko predstavljajo večje nevarnost za zdravje ljudi.

Za celovito obravnavo vpliva naravnih in drugih nesreč na okolje bo v sistem obveščanja in odzivanja sistemsko vključena tudi Agencija Republike Slovenije za okolje.

Zagotovljena bo povečana vloga nacionalnega organa na področju ZRP za odzivanje na nesreče in druge izredne dogodke (v nadaljnjem besedilu: pristojni organ) v državni upravi, ki bo imel večjo samostojnost pri izvajanju finančne, kadrovske in nabavne politike. Hkrati se morajo dejavnosti pristojnega organa na področju VNDN na podlagi izkušenj zadnjih velikih naravnih in drugih nesreč ter smernic razvoja sodobnih sistemov ZRP v EU in svetu prilagoditi tudi na učinkovito usklajevanje skupnega odziva na naravne in druge nesreče, zagotavljanje informacijsko-komunikacijske podpore, mednarodno sodelovanje ter organizacijo in izvedbo celovitih državnih vaj.

Zagotovljeni bodo formalni, finančni, prostorski in materialni pogoji za kadrovske popolnitev URSZR in strokovnih služb občin. Njihova sedanja organizacija in še posebej osiromašena kadrovska sestava kot posledica plačne in statusne neuravnoteženosti z drugimi podobnimi službami (SV, Policija) ne omogočajo zapolnitev vseh vrzeli pri usklajevanju želenega skupnega, celovitega odziva na vse pogostejše nesreče ter prav tako ne želenega odziva in opravljanje operativnih oziroma vodstvenih nalog v enotah, službah in organih CZ.

Zaradi zaznanih pomanjkljivosti vodenja odziva ob zadnjih večjih intervencijah je treba sistemsko uvesti enotno metodologijo sistema vodenja odziva na dogodke na vse ravni vodenja in upravljanja v sistemu ZRP ter neprekinjenega delovanja (ISO-standard o neprekinjenem poslovanju). Poudarjena bo vloga poveljnikov CZ in štabov CZ na vseh ravneh, v podjetjih oziroma zavodih, občinah, regijah in državi, predvsem z ureditvijo njihovega statusa in rednim usposabljanjem.

Nadaljevale se bodo dejavnosti projekta adaptacije modula za gašenje požarov v naravnem okolju z vozili za delovanje v Republiki Sloveniji in tujini SI GFFF-V IDAP zaradi povečanja avtonomije, samozadostnosti, transportnih zmogljivosti, interoperabilnosti in operativne neodvisnosti. Modul se bo registriral v ECPP mehanizma Unije na področju civilne zaščite.

Nadaljevale se bodo dejavnosti projekta adaptacije modula za tehnično reševanje (MUSAR) z možnostjo registracije modula v ECPP mehanizma Unije na področju civilne zaščite.

Nadaljevale se bodo dejavnosti projekta vzpostavitve zmogljivosti za gašenje požarov v naravnem okolju iz zraka. Osnovno zmogljivost bodo zagotavljala nova manjša, namenska letala za gašenje požarov. Tako bodo postavljeni temelji vzpostavljanja

zmogljivosti za gašenje požarov v naravnem okolju iz zraka. Z nakupom letal za gašenje in vzpostavitev državnih enot za gašenje iz zraka v okviru URSZR se bo Republika Slovenija pridružila preostalih članicam EU, ki imajo svojo lastno gasilsko floto letal za gašenje in še dodatno okrepiła zmogljivosti v bojih proti požarom v naravnem okolju.

Vzpostavljena bo služba za pripravljenost, ki bo opravljala interventne ogleda ob zemeljskih plazovih večjega obsega med nesrečo oziroma intervencijo. Interdisciplinarna služba bo poleg geologov vključevala tudi strokovnjake gradbene, vodarske in gozdarske stroke. Taka ekipa bo v kratkem času podala celovito oceno ogroženosti objektov ali infrastrukture na prizadetih območjih.

6.3.2 Razvoj posameznih sil za ZRP

6.3.2.1 Civilna zaščita

Na vseh ravneh se bo nadaljevala reorganizacija CZ tako, da se bo povečala specializacija enot in služb, ki jih popolnjujejo pripadniki CZ, pri čemer se bodo upoštevali ogroženost in organizacijska merila. Število in opremljenost se bosta določala na podlagi potreb in meril, pri čemer se bo zagotovilo ustrezno število dolžnostnih sestav ob hkratnem povečanju učinkovitosti in ustreznega odziva vseh sil za ZRP ter ob krepitevi zmožnosti za vzajemno zagotavljanje reševalne pomoči v okviru EU in z državami v regiji.

Na ravni države se bo nadaljevalo zagotavljanje organizacijskih, kadrovskih in materialnih pogojev za operativno delovanje EHI, da bi se povečale njene zmogljivosti za pomoč drugim državam oziroma prek ustreznih modulov za skupno pomoč v okviru EU in za opravljanje posebno zahtevnih nalog ter nalog ZRP ob naravnih in drugih nesrečah v Republiki Sloveniji. V okviru EHI se bodo razvijale enote za vključevanje v sistem modulov v okviru mehanizma Unije na področju civilne zaščite, zlasti enote za prečrpavanje vode, reševanje iz jam, gašenje požarov v naravnem okolju, tehnično reševanje, iskanje in reševanje ob potresih, reševanje na vodi in iz vode ter tehnično in IKT-podporo.

Za delovanje na državni in regijski ravni se bo nadaljevalo zagotavljanje psihološke pomoči ogroženim osebam in reševalcem.

Zagotavljala se bo operativna pripravljenost mobilnega stacionarija. Končan bo razvoj mobilnega centra za obveščanje in začel se bo razvoj mobilnih zmogljivosti za štabno delo v terenskih razmerah na državni ali regijski ravni. Na državni ravni bosta vzpostavljena tudi stacionarni in mobilni informacijski center za velike nesreče. Nadaljevalo se bo zagotavljanje pogojev za operativno delovanje Državne enote za varstvo pred NUS kot enotne službe na ravni države. V okviru služb CZ se bo organizirala najmanj polovica načrtovanega števila komisij za ocenjevanje poškodovanosti objektov. Kot sestavni del nadaljevanja krepitve priprav za posredovanje ob nenadnem onesnaženju morja se bo nadaljevalo zagotavljanje operativne pripravljenosti posebne službe za podporo. Kot pomoč za delovanje štabov CZ bo na državni in regijski ravni vzpostavljena posebna služba za podporo delu posameznega štaba.

Nadaljevalo se bo sklepanje pogodb o službi v CZ za popolnitev organov vodenja, enot in služb CZ na državni in regijski ravni, ki so namenjene predvsem za pomoč pri izvajanju ZRP ob naravnih in drugih nesrečah v regijah ali občinah, na območju celotne države ali za pomoč drugim državam.

Cilj v srednjeročnem obdobju je skleniti pogodbe o službi v CZ s pripadniki v vseh pomembnejših enotah in službah CZ v državni pristojnosti (okoli 1000 pripadnikov).

6.3.2.2 Gasilska služba

Gasilstvo bo tudi v naslednjem obdobju ostalo organizirano kot obvezna javna lokalna gasilska služba, katere trajno in nemoteno delo zagotavljajo lokalne skupnosti in država. Opravljala se bo v javnem interesu ter bo za prizadete in ogrožene ljudi ter živali brezplačna.

V gasilstvu je treba vzpostaviti operativno raven delovanja za večje nesreče s sofinanciranjem države. Izvedena bo posodobitev Uredbe o organiziranju, opremljanju in usposabljanju sil za zaščito, reševanje in pomoč (Uradni list RS, št. 92/07, 54/09, 23/11 in 27/16). S posodobitvijo bo treba povečati število gasilskih vozil za gašenje gozdnih požarov v posameznih lokalnih skupnostih.

Na področju gasilstva se bodo spodbujale dejavnosti za povečanje števila prostovoljnih operativnih gasilcev. Intenzivirale se bodo tudi v večjih mestih, kjer že prihaja do težav pri zagotavljanju zadostnega števila operativnih gasilcev v višjekategoriziranih enotah. Prav tako je treba posebno pozornost nameniti nižjekategoriziranim enotam, v katerih prihaja do težav zaradi premajhnega števila ter stalne in ustrezne odzivnosti operativnih gasilcev. Rešitve se bodo iskale s spodbujanjem mladih, da se vključijo v gasilske enote, ter z nadaljevanjem dejavnosti za urejanje statusa prostovoljnih gasilskih organizacij, gasilcev in podjetij, ki zaposlujejo gasilce, in z vzpostavitev kariernega sistema z ustreznim usposabljanjem za poklicne gasilce.

Število gasilskih enot (56), ki so določene za opravljanje nalog širšega pomena, se ne bo bistveno povečevalo. Jasneje se bodo določili naloge, ki jih lahko prevzamejo osrednje gasilske enote v občinah, in primeri, ko se bodo ob prometnih nesrečah vključevale tudi osrednje gasilske enote, ter optimiziralo dvojno pokrivanje na nekaterih odsekih cest. Na podlagi pridobljenih izkušenj in analiz dosedanjega delovanja sistema GEŠP se bo dejavnost nadgradila oziroma optimizirala, da se bo za najzahtevnejše naloge tehničnega reševanja in posredovanja ob nesrečah z nevarnimi snovmi dodatno opretilo in usposobilo večje GEŠP, ki bodo lahko posredovale na širšem območju regije. Poenotilo se bo usposabljanje za programe usposabljanj GEŠP, ki se izvajajo v ICZR. Za enote GEŠP se bodo kategorizirale in določile pristojnosti vodenja intervencij na območjih delovanja več enot GEŠP različnih kategorij v sodelovanju z drugimi enotami.

Nadgradilo se bo ukrepanje ob nesrečah v daljših enocevni in dvocevni predorih na podlagi meril za organiziranje, opremljanje in usposabljanje gasilcev za posredovanje v daljših cestnih in železniških predorih. Bolj dosledno se bo uredil sistem posredovanja na nedostopnih odsekih javne železniške infrastrukture, tudi z nabavo dvopotnih vozil, ki jih bo nabavil lastnik ali upravljavec infrastrukture. Zagotovljena bo tudi primerna gasilska enota. Prenovljen bo način aktiviranja glede na vrsto nesreče (stopnje aktiviranja) in posodobljeni bodo regijski načrti zaščite in reševanja za nesreče v predorih.

Za opazovanje požarno najbolj ogroženega terena na zahodnem delu države se bo posodobil videonadzorni sistem Kras s povečanjem števila kamer in nadgradnjo sistema z avtomatsko detekcijo in lociranjem požarov v naravnem okolju.

V okviru kadrovskih zmožnosti gasilskih enot se bodo spodbujali organiziranje, opremljanje in usposabljanje ekip prve pomoči v prostovoljnih gasilskih društvih ter skladno z ocenami ogroženosti tudi ekip za reševanje na vodi in iz nje. Spodbujala se bosta čim bolj enotna organizacija gasilskih enot v državi in oblikovanje poklicnih jeder v prostovoljnih gasilskih društvih, ki opravljajo naloge širšega pomena, oziroma v osrednjih gasilskih enotah v večjih občinah.

Intenzivirale se bodo dejavnosti na področju industrijskih gasilskih enot v gospodarskih družbah s povečano nevarnostjo nastanka požara, s poudarkom na vključevanju gasilcev iz prostovoljnih gasilskih enot v industrijske gasilske enote ter z medsebojnim

povezovanjem med industrijskimi enotami in enotami javne gasilske službe. Spremenil se bo podzakonski akt, ki bo na novo uredil organizacijo gasilskih enot v gospodarskih družbah, zavodih in drugih organizacijah, v katerih je treba organizirati industrijske enote.

Na področju delovanja poklicnih gasilskih enot se bo poskušal zagotoviti primerljiv sistem delovanja poklicnih enot ob upoštevanju velikosti in ogroženosti operativnega območja, števila prebivalcev na območju, industrije, geografskih značilnosti ter stanja prostovoljnih gasilskih enot. Spodbujala se bosta sodelovanje sosednjih poklicnih enot ob večjih nesrečah in organizirano vključevanje gasilskih enot ob večjih nesrečah zunaj operativnega območja.

Pri usposabljanju poklicnih gasilcev se bo izvajalo usposabljanje za poveljnike enot, vodje izmen in drugih vodstvenih struktur, da bi se pospešeno razvil sistem vodenja in karierni sistem v poklicnih gasilskih enotah. Nadaljevali in intenzivirali se bodo postopki ter dejavnosti za zagotavljanje ustreznega zavarovanja gasilcev, opreme in infrastrukture, namenjene izvajanju javne gasilske službe.

6.3.2.3 Gorska reševalna služba

GRZS bo nadaljevala izvedbo ukrepov, sprejetih s Strategijo razvoja in delovanja GRZS 2022–2032 (Gorska reševalna zveza Slovenije, 2022), da bo učinkovito organizirana prostovoljna humanitarna organizacija z dovolj visoko usposobljenimi gorskimi reševalci. Dejavnosti bodo usmerjene na področja čim boljše organiziranosti in zadostnega financiranja GRZS, odlične usposobljenosti gorskih reševalcev in čim učinkovitejše pomoči ponesrečencem.

S pripravo sistemskih zakonodajnih okvirov o GRS in s spremembo predpisov ter ustreznim financiranjem bo zagotovljeno strokovno, učinkovito in transparentno delovanje zveze, strokovne službe, društev in postaj GRS z jasno določeno odgovornostjo posameznikov. Država bo v sodelovanju z GRZS in lokalnimi skupnostmi zagotovila prostorske pogoje za opravljanje GRS.

Merila za organiziranje, opremljanje in usposabljanje se bodo dopolnjevala glede na število in zahtevnost intervencij, vključno s povišanjem normativov, razvojem reševalnih tehnik in razvojem tehnične opreme. Gorski reševalci se bodo opremljali z enotno standardizirano osebno opremo gorskega reševalca. Vsa društva GRS se bodo opremljala s standardno in dodatno opremo, ki bo prilagojena teritorialnim in drugim posebnostim posameznega operativnega območja. Nadaljevalo se bo redno in dopolnilno usposabljanje gorskih reševalcev za vzdrževanje ustrezne strokovne, fizične in psihične pripravljenosti, mladi gorski reševalci pa se bodo dodatno motivirali. Pripravljena bo nova doktrina reševanja v gorah in na težko dostopnih terenih, s katero bodo določeni minimalni standardi za reševanje. Zagotavljali se bodo pogoji za postopno uvajanje stalne dežurne ekipe za reševanje v gorah, vključno z zagotavljanjem namenskega oziroma stalno razpoložljivega helikopterja za reševanje v gorah.

V sodelovanju z drugimi deležniki (Planinska zveza Slovenije, Slovenska turistična organizacija idr.) se bodo okrepili preventivne dejavnosti in obveščanje obiskovalcev gorskega sveta, da bi se preprečile nesreče v gorah oziroma zmanjšalo njihovo število. Vzpostavil se bo sistem, da bo država lahko dobila povrnjen del stroškov reševanja, še posebej ob zlorabah sistema gorskega reševanja.

6.3.2.4 Jamarska reševalna služba

JRS bo nadaljevala razvoj jamarskih reševalnih tehnik, posodabljanje in dopolnjevanje zaščitne in reševalne opreme ter voznega parka reševalnih centrov. Nadgrajen bo sistem za komunikacijo pod zemljo. Razvijal se bo optimalen sistem za zaščito poškodovanca med transportom iz jame. Okrepilo se bo moštvo ekipe za širjenje ožin in optimizirala tehnologija za širjenje ožin v jamah pri reševanju.

Povišan bo normativ in dopolnjena bodo merila za organiziranje, opremljanje in usposabljanje JRS. Urejen bo elektronski kataster jam, označene in ocenjene bodo večje podzemne jame v bližini večjih mest in naselij ter narejeni minimalni standardi za preživetje v podzemni jami. Pripravljena bodo izhodišča in merila za sistemsko spremljanje vstopov v jame.

V visokogorju bo vzpostavljen center za celoletno usposabljanje, ki bo na voljo tudi drugim reševalnim službam. Nadaljevali se bodo razvoj modula za reševanje iz jam v tujini (Cave SAR), usposabljanje in priprava jamarskih reševalcev za izvajanje mednarodnih reševalnih intervencij. Ekipe se bodo dodatno opremljale in usposabljevala za zagotavljanje evakuacijskih poti kot podpora enotam pri reševanju v urbanem okolju.

Nadaljevali se bodo usposabljanje na vseh področjih, na katerih je mogoče uporabiti vravno tehniko, ter dejavnosti za zagotovitev reševalnih specialnosti jamar miner in jamar potapljač. Jamarski reševalci bodo sodelovali tudi pri usposabljanjih za reševanje z žičniških naprav. Redno se bodo izvajale vaje reševanja iz jam, iz jamskih sifonov, z žičnic, iz sotesk in visokih zgradb ter vaje reševanja ob drugih nesrečah, predvsem s sodelovanjem različnih reševalnih služb.

6.3.2.5 Podvodna reševalna služba

PRS bo tudi v naslednjem obdobju zagotavljala kadrovske, materialne in organizacijske razmere za operativno delovanje reševalnih postaj za iskanje pogrešanih in reševanje ponesrečenih v vodi ter za sodelovanje pri reševanju ob poplavah in pri izvajanju nujnih zaščitnih ter drugih ukrepov zaradi preprečitve ali ublažitve posledic nesreč na vodah. Za vzdrževanje stalne in visoke stopnje usposobljenosti ter pripravljenosti za reševanje ob nesrečah v vodi se bodo nadaljevala usposabljanja potapljačev reševalcev. Posebna pozornost bo namenjena stimulaciji in motivaciji lokalnih skupnosti, gospodarskih družb in upravljavcev objektov na vodi ali ob njej, da sodelujejo pri zagotavljanju razmer za usposabljanje in reševalne dejavnosti podvodnih reševalcev.

Na podlagi analize delovanja bodo opravljene postopne spremembe organizacije službe. Dopolnili in posodobili bodo potapljaško in reševalno opremo, zlasti z ustreznimi plovili za reševanje na vodi in iz nje, ter intervencijska vozila reševalnih postaj oziroma reševalnih skupin.

PRS bo nadaljevala že uveljavljene dejavnosti po dobro preizkušeni in učinkoviti organizacijski shemi, ki zagotavlja kadrovske in materialne pogoje za operativno delovanje pri iskanju ter reševanju pogrešanih ali ponesrečenih v vodi, sodelovanje pri reševanju ob poplavah ter pri opravljanju nujnih zaščitnih in drugih ukrepov zaradi preprečitve ali ublažitve posledic nesreč na vodah. Posebna skrb bo namenjena tudi varovanju voda med reševanjem ter na vajah in usposabljanjih. Za intervencije na ekološko varovanih območjih, kot sta na primer Triglavski narodni park ali območje Natura 2000, bodo enote opremili s plovili z zmogljivim električnim pogonom. Nadaljevalo se bo sodelovanje s sorodnimi reševalnimi službami, ki sodelujejo pri reševanju na vodi in iz nje.

6.3.2.6 Služba za zaščito in reševanje ob ekoloških in drugih nesrečah na morju

V sodelovanju z ministrstvom, pristojnim za okolje ter infrastrukturo, se bo nadaljeval program dejavnosti in ukrepov za zagotovitev ustreznih pogojev za delo službe, vključno z vzdrževanjem posebnega namenskega plovila, ki bi ob upoštevanju drugih zmogljivosti lahko uspešno posredovalo ob nenadnem onesnaženju morja (mazut, naftni derivati).

6.3.2.7 Služba za poizvedovanje RKS, stacionarij RKS in ekipe za prvo pomoč

RKS bo skladno z javnimi pooblastili in v sodelovanju z ministrstvom, pristojnim za notranje in zunanje zadeve, ter z URSZR nadaljeval razvoj, krepitev in vodenje službe za poizvedovanje ter tako zagotavljal pogoje, potrebne za izvajanje javnih pooblastil, ki opredeljujejo naloge, povezane z obveščanjem, evidentiranjem in poizvedovanjem za žrtvami oboroženih spopadov in prizadetimi v naravnih in drugih nesrečah.

Služba za poizvedovanje se bo vključila v priprave in opravljanje nalog ob večjih naravnih in drugih nesrečah ter v evakuacijo ob jedrski nesreči. Posredovala bo podporo pristojnemu za zunanje zadeve ob morebitni evakuaciji slovenskih državljanov zaradi neposredne ogroženosti iz držav, v katerih potekajo oboroženi spopadi. Del službe za poizvedovanje bo popolnjeval stacionarni in mobilni informacijski center.

Stacionarij RKS v Mariboru in ekipe za organiziranje stacionarijev v javnih in drugih primernih objektih v Ljubljani, Novi Gorici in Novem mestu bodo kadrovsko in materialno poenoteni ter preimenovani v mobilne nastanitvene centre z zmogljivostjo nastanitve do 500 predstavnikov ranljivih skupin ter oskrbe do 20 lažje poškodovanih oseb. Za organiziranje 100 ekip prve pomoči, ki lahko delujejo na območju vse države, bo RKS načrtno nadaljeval organizacijo, opremljanje in usposabljanje ekip prve pomoči. Vsako območno združenje naj bi imelo vsaj eno usposobljeno in opremljeno ekipo oziroma ustrezno višje število ekip glede na ogroženost in število prebivalcev.

6.3.2.8 Društva in druge nevladne organizacije

Na državni ravni se bo nadaljevalo sodelovanje z vsemi nevladnimi organizacijami, ki se skladno s predpisi ob naravnih in drugih nesrečah vključujejo v ZRP, in vzpostavilo sodelovanje z nevladnimi organizacijami, ki niso del ZRP, a dejavno sodelujejo pri pomoči ob naravnih in drugih nesrečah. Način vključevanja in naloge, ki jih bodo izvajale, bodo opredeljene z načrti zaščite in reševanja.

6.3.2.8.1 Enote reševalnih psov

Enote reševalnih psov organizirata Komisija za reševalne pse pri KZS in ZRPS po regijskem načelu na območju vse države. V naslednjem obdobju bo poudarek na posodabljanju skupne tehnične in varovalne opreme (GPS, kartografija, računalniki, antenski sistemi, vrhna tehnika idr.), zagotavljanju osebne zaščitne opreme vodnikom, opreme in sredstev za prevoz reševalnih psov ter na nakupu intervencijskih vozil.

Urejena bosta nova ruševinska poligona z različnimi situacijskimi delovišči za usposabljanje vodnikov z reševalnimi psi. Pripravljen bo nacionalni preizkus za letno preverjanje pripravljenosti reševalnih psov za reševanje v ruševinah in za iskanje pogrešanih oseb. Velik poudarek bo na usposabljanju vodnikov začetnikov, usposabljanju novega strokovnega kadra in permanentnem usposabljanju strokovnega kadra (inštruktorji, vodje enot, sodniki).

Nadaljevalo se bo sodelovanje z enotami vodnikov reševalnih psov iz drugih držav za ohranjanje stika z novimi metodami usposabljanja vodnikov in šolanja psov ter za vzpostavlanje mednarodnih povezav in stikov ob večjih nesrečah doma in v tujini. V EHI bo vzpostavljen modul za iskanje s psi v tujini (K-9 S) z usposobljenimi vodniki in reševalnimi psi za izvajanje mednarodnih reševalnih intervencij. Vodnikom reševalnih psov, ki bodo sodelovali v EHI, bodo zagotovljena dodatna usposabljanja.

6.3.2.8.2 Enote za postavitve začasnih prebivališč

ZSKSS in ZTS bosta izboljševali in razvijali pripravljenost državnih ter regijskih enot za postavitve začasnih bivališč ob naravnih in drugih nesrečah. V sodelovanju z URSZR ter drugimi enotami in službami, vključenimi v sistem ZRP, bo kot projekt razvit model namestitvene enote in usposobljene ekipe za vodenje začasnih naselij. Uresničen bo tudi projekt namestitve ogroženih prebivalcev ob naravnih in drugih nesrečah.

Organizirana bo enota za hiter odziv ob večji naravni nesreči, ki bo opremljena in usposobljena za postavitve tako imenovanih kriznih centrov (nujna oskrba prebivalcev). Za delovanje enote bo zagotovljeno tovorno vozilo. V vseh trinajstih regijah bodo načrtovane organizacijske in druge rešitve za začasno nastanitev okoli 1000 ogroženih oseb v stacionarnih objektih.

6.3.2.8.3 Zveza radioamaterjev Slovenije

Zveza radioamaterjev Slovenije zagotavlja rezervne komunikacijske povezave ARON za organe vodenja ZRP, popolnjevanje enot za zveze in premični komunikacijski center za podporo organom vodenja na državni in lokalni ravni.

6.3.2.8.4 Letalski klubi

V nadzor državnega ozemlja iz zraka med povečano požarno ogroženostjo in akvatorija ob onesnaženju morja ter gašenju požarov v naravnem okolju se bodo tudi v prihodnje vključevali letalski klubi.

6.3.2.9 Gospodarske družbe, zavodi in druge organizacije

Za ukrepanje ob naravnih in drugih nesrečah bo zagotovljena stalna pripravljenost ELME, Enote za reševanje ob nesrečah s klorom in drugimi jedrkimi snovmi, Mobilne enote z ekološkim laboratorijem, Inštituta za mikrobiologijo in parazitologijo, Inštituta za mikrobiologijo in imunologijo, Nacionalnega inštituta za biologijo, Zavoda za varstvo pri delu, Enote za jamsko reševanje Premogovnika Velenje in Enote za identifikacijo oseb.

Skladno z merili za organiziranje, opremljanje in usposabljanje navedenih enot bodo zagotovljena sredstva za posodabljanje opreme in širitev programov oziroma storitev za preprečevanje nesreč oziroma omejevanje posledic nesreč.

6.3.2.10 Nujna medicinska pomoč

Nadaljevali se bodo proces posodobitve delovanja nujne medicinske pomoči (v nadaljnjem besedilu: NMP) in dejavnosti za celovitejšo podporo službi NMP, predvsem z vidika zagotavljanja sodobnih informacijsko-komunikacijskih rešitev in povezave vseh deležnikov sistema ZRP. Vlagala se bodo finančna sredstva za opremljanje in usposabljanje ekip na predbolnišnični ravni. Posodabljali se bodo načrti za delovanje v posebnih delovnih pogojih.

6.3.2.10.1 Helikopterska nujna medicinska pomoč

Celovita nadgradnja in posodobitev sistema helikopterske nujne medicinske pomoči (v nadaljnjem besedilu: HNMP) se bosta izvajali ob sodelovanju in v okviru zdravstvenega sistema za dodatno izboljšanje dostopnosti tovrstne pomoči.

6.3.2.10.2 Državni zrakoplovi

Dopolnjen bo medresorski načrt uporabe državnih zrakoplovov ob naravnih in drugih nesrečah ter izveden pilotski projekt delovanja združene zmogljivosti HNMP in GRZS. Ta zmogljivost bo namenjena NMP v vseh okoliščinah, tudi na zahtevnih terenih oziroma v gorah. Na državni ravni se bodo nadaljevale dejavnosti za nakup namensko opremljenih helikopterjev za HNMP in reševanje v gorah.

6.3.2.11 Zmogljivosti SV

SV bo skladno s svojo organiziranostjo in opremljenostjo pri ZRP sodelovala na podlagi Načrta VIHRA in na podlagi določil v državnih načrtih zaščite in reševanja, ki natančneje opredeljujejo uporabo in aktiviranje SV za opravljanje nalog ZRP ob različnih vrstah nesreč. Nekatere enote SV se bodo še naprej posebej opremljale in usposabljele za dopolnitev sil ZRP.

Helikopterske zmogljivosti SV se bodo z nakupom novih helikopterjev oziroma nadgradnjo sedanjih povečale in tudi v prihodnje dodatno opremljale in uporabljale za reševanje v gorah, za gašenje požarov v naravnem okolju in za druge naloge ZRP.

Za reševanje v gorah bo še naprej v poletni sezoni na vojaškem delu letališča Jožeta Pučnika Ljubljana v vidnem delu dneva zagotovljen helikopter s posadko v visoki stopnji pripravljenosti, ki bo poleg reševanja v gorah in na težko dostopnih območjih izvajal tudi nujne helikopterske prevoze v okviru HNMP iz helikopterskih baz na letališčih Jožeta Pučnika Ljubljana in Edvarda Rusjana Maribor. Če bo treba, bo SV v razmeroma kratkem času zagotovila dodatne helikopterske zmogljivosti.

6.3.2.12 Policija

Policija bo skladno s svojimi zmogljivostmi in pooblastili sodelovala pri opravljanju nalog na področju ZRP. Večji poudarek bo namenjen opremljanju in usposabljanju za delo ob naravnih in drugih nesrečah doma ter posredovanju reševalne in humanitarne pomoči v tujini. Več dejavnosti Policije bo usmerjenih v usposabljanje za obravnavo množičnih nesreč (sodelovanje s silami ZRP na lokalni, regijski in državni ravni). Policija bo postopoma in v okviru finančnih zmožnosti povečala število pomožnih policistov, ki lahko nadomeščajo aktivne policiste oziroma neposredno sodelujejo pri opravljanju policijskih nalog tudi ob naravnih in drugih nesrečah, izvedla usposabljanja vodstvenih struktur za štabne oblike dela ob naravnih in drugih nesrečah ter zagotovila opremo za njihovo delo v štabih ali operativnih skupinah.

Helikopterske zmogljivosti Policije bodo ob kadrovske popolnitvi in nabavi namenskih helikopterjev usmerjene tudi v podporo službi NMP in helikopterske prevoze obolelih in ponesrečenih do zdravstvenih organizacij oziroma med zdravstvenimi ustanovami. Letalska policijska enota v sodelovanju z GRZS izmenično, po predhodno usklajenem terminskem načrtu, s SV izvaja tudi dežurstvo na letališču Jožeta Pučnika Ljubljana za helikoptersko reševanje v gorah in na težko dostopnih terenih. Helikopterske zmogljivosti Policije se bodo tudi v prihodnje uporabljale za gašenje požarov v naravnem okolju in za druge naloge ZRP.

7 USMERITVE ZA USPOSABLJANJE

7.1 Usposabljanje

Na področju usposabljanja bo prednost namenjena kadrovske širitvi in posodobitvi ter povečanju infrastrukturnih zmogljivosti v ICZR na Igu in v enotah v Sežani in Pekrah ter nadaljevanju načrtnega posodabljanja in širjenja programov usposabljanja za različne ciljne skupine, ki opravljajo naloge ZRP. Nadaljevali se bosta opremljanje in zagotavljanje pogojev za izvajanje teoretičnega usposabljanja na daljavo, vključno s preverjanjem in ocenjevanjem znanja. V ICZR v Sežani bo vzpostavljen vseslovenski center za velike požare v naravnem okolju za usposabljanje gasilcev in drugih sil za ZRP, ki sodelujejo pri gašenju požarov. Prilagojeni bodo programi usposabljanja in načrtovani ter zgrajeni poligoni za usposabljanje. Usposabljele se bodo tudi enote iz tujine. V ICZR Pekre se bo zgradil regijski gasilski poligon in nadaljevala se bosta obnova objekta ter vzpostavljanje možnosti za praktična usposabljanja gasilcev.

V okviru prenove odzivanja na vremenske nesreče bodo skladno z načrti pripravljene in izvajane specializirane učne programe za enote CZ za posredovanje ob poplavah, požarih v naravnem okolju ter ob žledu in ujmah. Skupaj z novim programom usposabljanja se bodo zagotovili tudi specializirani poligoni in druga infrastruktura ter oprema za izvajanje usposabljanj.

Nadgradili se bodo programi usposabljanja operaterjev v centrih za obveščanje z uvedbo preizkusov znanja in prenovili programi usposabljanja za vodstvene strukture CZ in drugih sil za ZRP z vsebinami SVOD. Posebna pozornost bo namenjena analizam večjih nesreč in vnašanju naučenih lekcij v programe usposabljanja na vseh ravneh. Nadaljevala se bodo prizadevanja, da se vse, ki sodelujejo v ZRP, opolnomoči s poznavanjem ocen ogroženosti in nalogami iz načrtov zaščite in reševanja ter posebnostmi skupnega delovanja ob posameznih nesrečah.

Načrtno in usklajeno z GZS, ZSPG, GRZS, JZS, SPZ, RKS in drugimi nevladnimi organizacijami, ki so vključene v ZRP, se bodo dopolnjevali in posodabljali programi usposabljanja, ki jih izvajajo te organizacije za svoje reševalne sestave. Zagotavljala

se bo strokovna pomoč pri razvoju vadišč in drugih zmogljivosti, ki jih za svoje potrebe razvijajo občine ali posamezne reševalne službe ter nevladne organizacije

V Gasilski šoli v ICZR na lgu se bo predvidoma enkrat na leto nadaljevalo usposabljanje kandidatov za pridobitev poklica gasilec. Nadaljevala se bo izvedba usposabljanja za vodje v poklicnih gasilskih enotah in za zahtevnejše naloge za poklicne gasilce ter operativne člane gasilskih enot širšega pomena. Vzpostavljen bo sistem periodičnega obnavljanja znanja za vse zahtevnejše naloge ZRP.

Nadaljevalo se bo zagotavljanje organiziranja in izvajanja pomoči žrtvam nesreč, ki vključuje psihološko pomoč reševalcem in psihosocialno pomoč prebivalcem.

Novi programi se bodo uveljavljali tudi kot oblika pomoči državam kandidatkam in potencialnim kandidatkam za vstop v EU oziroma državam v širši regiji, vključno s Pobudo za pripravljenost na nesreče in njihovo preprečevanje za Jugovzhodno Evropo. Nadaljevalo se bo izvajanje mednarodnih tečajev iz programa mehanizma Unije na področju civilne zaščite, znotraj Pobude za pripravljenost na nesreče in njihovo preprečevanje za Jugovzhodno Evropo ter drugih mednarodnih okvirov. Za zagotavljanje kakovosti izvedbe različnih tečajev in programov se bo načrtno širil krog strokovnih sodelavcev in predavateljev za predavateljski zbor ICZR.

Spodbujali se bosta priprava in organizacija teoretičnih vaj na lokalni, regijski in državni ravni. V vajah celovitega preverjanja pripravljenosti na naravne in druge nesreče bo poudarek na preverjanju pripravljenosti za odziv na vremenske nesreče, množične nesreče v prometu in nesreče, za katere so pripravljeni državni načrti zaščite in reševanja in jih je treba preverjati v določenih časovnih presledkih. Republika Slovenija bo sodelovala in pripravljala mednarodne vaje, na katerih se preverja pripravljenost za delovanje in opravljanje nalog ZRP na mednarodni ravni.

Za strokovnjake za varovanje kulturne dediščine bodo pripravljeni programi usposabljanja ter izvedene različne oblike usposabljanja, namenjene obveščanju, usposabljanju in ozaveščanju za varovanje kulturne dediščine ob naravnih in drugih nesrečah, vključno s prilagajanjem na podnebne spremembe.

Pripravljeni in nadgrajeni bodo usposabljanja ter učni pripomočki za usposabljanje sil ZRP za uspešno spopadanje in odziv ob podnebnih nesrečah v treh slovenskih centrih s posodobitvijo sedanjih programov usposabljanja, pripravo novih programov usposabljanja glede na vire ogrožanja in spremembe na področju organiziranja in opremljanja sil za ZRP, z uvajanjem sodobnih oblik usposabljanja z razvojem in nadgradnjo teoretičnih in praktičnih učnih pripomočkov za usposabljanje akterjev na operativni ravni in z nadgradnjo učnih pripomočkov za simulacije nesreč, povezanih s podnebnimi spremembami.

URSZR bo skupaj z nevladnimi organizacijami in medijskimi hišami nadaljevala razvoj ter spodbujanje bolj načrtnih in organiziranih oblik obveščanja javnosti o morebitni ogroženosti, analitičnega spremljanja učinka obveščanja ter njegovega prilagajanja za večjo učinkovitost in seznanjanja ter usposabljanja prebivalstva z različnimi neobveznimi oblikami usposabljanja za ZRP ter še posebej za osebno in vzajemno zaščito. Pri tem se bo vzpostavilo načrtno sodelovanje z nevladnimi organizacijami, katerih dejavnost je varovanje okolja, s čimer spodbujajo tudi preventivne dejavnosti pri preprečevanju oziroma zmanjševanju posledic nesreč. URSZR bo nadaljevala pripravo strokovnih podlag za izvajanje osebne in vzajemne zaščite ter napotkov prebivalcem za ravnanje ob nesrečah in izvajanje neobveznih oblik usposabljanja prebivalcev za preprečevanje nesreč ter zagotavljanje osebne in vzajemne zaščite, posebej prek sodobnih tehnologij, aplikacij in socialnih omrežij (aplikacije za pametne telefone in spletne strani, kratki filmi na YouTube, Meta idr.). Informacije in gradiva bodo v sodelovanju z invalidskimi organizacijami prirejeni tudi za invalide.

V sodelovanju s pristojnim ministrstvom za šolstvo se bodo nadgrajevale in dopolnjevale dejavnosti ter že utečene oblike usposabljanja za predšolsko in šolsko mladino. Intenzivirala se bodo prizadevanja, da se bo v osnovnih šolah izvajal izbirni predmet VNDN in krepilo sodelovanje društev ter organizacij, vključenih v ZRP, z vodstvi osnovnih šol. Nadaljevala se bodo prizadevanja, da se vsebine izbirnega predmeta VNDN v osnovnih šolah prenesejo v vsebine obveznih predmetov in vsebine obveznih dejavnosti.

Krepili se bosta sodelovanje in vključevanje medijev, ki imajo dejavno in vključevalno vlogo na lokalni, nacionalni, regionalni in globalni ravni ter prispevajo k ozaveščanju in krepitvi razumevanja javnosti ter lahko razširjajo natančne informacije o nevarnostih in nesrečah na preprost, pregleden, razumljiv in dostopen način.

8 USMERITVE ZA RAZVOJNORAZISKOVALNO DELO

Skladno s temeljnimi cilji razvoja VNDN se bodo v celotnem obdobju nacionalnega programa načrtno izvajali razvojnoraziskovalni projekti, ki vključujejo razvojnoraziskovalne naloge in projekte, ki se financirajo iz integralnega proračuna, evropskih sredstev in sredstev požarnega sklada.

Najpomembnejše teme, ki jih bodo v povezavi s temeljnim ciljem obravnavali razvojnoraziskovalni projekti, so:

- priprava scenarijev in študij primerov za nesreče v skladu z ocenami tveganj, čezmejne multisektorske nesreče in nesreče s kaskadnimi učinki z uporabo sodobnih metod, kot so hkratne analize več tveganj in osredotočanje na pomembne družbene funkcije in odpornost družbe;
- priprava ocen tveganj in zmožnosti obvladovanja tveganj nesreč ter ocen ogroženosti za tradicionalne in nove vire tveganj, ki so posledica podnebnih ter družbenih sprememb, v luči oblikovanja ciljev odpornosti na evropski in nacionalni ravni;
- nadgradnja in digitalizacija načrtov zaščite in reševanja v luči sodobnih tveganj, medresorskega in medsektorskega povezovanja in odpornosti družbe;
- posodabljanje informacijsko-komunikacijskega sistema zaščite in reševanja s poudarkom na razvoju enotne platforme, integraciji in poveztivosti aplikacij, uporabi umetne inteligence in drugih sodobnih IT-orodij in tehnologij;
- razvoj novih orodij in tehnologij za dostop do podatkov ter za njihovo izmenjavo in modeliranje razvoja posledic nesreč in odziva;
- razvoj sistema zgodnjega zaznavanja, opozarjanja in alarmiranja z uporabo pametnih senzorjev, kamer, dronov, satelitske tehnologije, umetne inteligence, integracijo z mednarodnimi sistemi ter večkanalnega obveščanja prek sodobnih medijev;
- uvedba novih pristopov in razvoj novih orodij za podporo vodenju in koordinaciji z uporabo sodobnih informacijsko-komunikacijskih tehnologij ter uvajanjem postopkov v skladu s SVOD, ki vključuje tudi medsektorski odziv;
- opravljanje nalog za zmanjšanje potresne ogroženosti grajenega okolja;
- razvoj, vzpostavitev in nadgradnja zmogljivosti za odzivanje na vremenske nesreče z večnamensko rabo doma in v tujini;
- prenova sistema VNDN v luči podnebnih in družbenih sprememb ter v smeri celovitega obvladovanja tveganj in odpornosti družbe – kriznega upravljanja (CZ 2.0);
- nadgradnja sistema za zgodnje opozarjanje ob nevarnosti proženja zemeljskih plazov (sistem MASPREM) in nadgradnja ter vzdrževanje spletne aplikacije e-Plaz;

- vzpostavitev avtomatskega sistema za dnevno napovedovanje dejavnosti zemeljskih plazov na lokalni ravni;
- posodabljanje geoloških podlag za izboljšane ocene potresne nevarnosti v Sloveniji;
- analiza koristi državnih pomoči za prizadete prebivalce glede na vložene vires za izvedbo ocenjevanja škode in predlog uporabe podatkov v državnih zbirkah podatkov za izvedbo avtomatiziranega popisa škode.

Operativni cilji razvojnoraziskovalnih projektov do leta 2030 so:

1. Črpanje evropskih sredstev v skupni vrednosti vsaj osem milijonov eurov do leta 2030 iz naslednjih finančnih mehanizmov: Mehanizem Unije na področju CZ, okvirni program za raziskave in inovacije, Program Obzorje (Horizon) 2020, Instrument za predpristopno pomoč (IPA) in drugi.

2. Črpanje evropskih sredstev iz skladov evropske kohezijske politike. S pomočjo sredstev Kohezijskega sklada in Evropskega sklada za regionalni razvoj se bistveni del vlaganj namenja za ukrepe protipoplavne varnosti, nadgradnjo sistema za opozarjanje in ozaveščanje na izredne vremenske razmere ter prilagajanje nanje v spremenjenem podnebju in za dvig pripravljenosti ter odziva na poplave, velike požare v naravnem okolju in žled ter vremenske ujme.

Ukrepi bodo zvišali raven usposobljenosti sil za ZRP (infrastrukturni, programski in izvedbeni) ter njihove opremljenosti (nakup specializirane opreme) in nadgradili logistične zmogljivosti za odziv na nesreče. Projekte, financirane iz skladov evropske kohezijske politike, lahko izvajajo lokalne skupnosti ali državni organi, vsak v okviru svojih pristojnosti v okviru sistema VNDN.

3. Črpanje evropskih sredstev iz Načrta za okrevanje in odpornost. Nadaljevale se bodo dejavnosti, ki obsegajo nadgradnjo usposabljanj in infrastrukturnih ter drugih pogojev za njihovo izvedbo in usklajen odziv sil ZRP ob vremenskih nesrečah ter nesrečah, ki jih povzročajo ali intenzivirajo podnebne spremembe (vzpostavitev Nacionalnega centra ZRP, vzpostavitev Vseslovenskega centra za protipoplavno zaščito, vzpostavitev Vseslovenskega centra za velike požare v naravnem okolju, oblikovanje in nadgradnja programov usposabljanj za poplave in velike požare v naravnem okolju, izvedba usposabljanj za poplave in velike požare v naravnem okolju ter vzpostavitev IKT-omrežja v Nacionalnem centru ZRP in številke za klic v sili 112).

4. Izvedba razvojnoraziskovalnih nalog in študij, financiranih iz integralnega proračuna, ter razpisov Ciljnih razvojnih programov v skupni vrednosti do 0,5 milijona eurov do leta 2030. Skladno s temeljnimi cilji razvoja VNDN se bosta v celotnem obdobju načrtno izvajali razvojnoraziskovalna in inovacijska dejavnost, predvsem z razvojnoraziskovalnimi nalogami ter posameznimi uporabnimi raziskavami in študijami, katerih namen je izboljšanje preventive, pripravljenosti in odziva sistema VNDN s povezovanjem znanosti, odločevalcev in strokovno-upravnih organov ter uporabnikov in splošne javnosti. Povezovanje z znanostjo in izvedba temeljnih ter aplikativnih raziskav v raziskovalnih ustanovah in inštitutih sta bistveni za prilagajanje sistema VNDN podnebnim in družbenim spremembam ter razvoju na tem področju.

9 ODPRAVLJANJE POSLEDIC NESREČ IN ZAGOTAVLJANJE FINANČNIH TER DRUGIH SREDSTEV ZA VARSTVO PRED NARAVNIMI IN DRUGIMI NESREČAMI

9.1 Ocenjevanje škode in odpravljanje neposrednih posledic naravnih in drugih nesreč

9.1.1 Ocenjevanje škode

Nadaljevalo se bo usposabljanje komisij za ocenjevanje škode in zagotavljanje se bodo primerni pogoji za njihovo delo. Uveden bo sistem izdajanja potrdil o usposobljenosti cenilcev na vseh ravneh. Škodo, nastalo kot posledico naravnih in drugih nesreč, bodo ocenjevali usposobljeni cenilci po predpisani metodologiji in ob rednem vzdrževanju ter nadgrajevanju aplikacije AJDA. Aplikacija AJDA bo izpopolnjena tako, da bo omogočala uporabo in vnos podatkov (ocenjevanje škode) na tabličnih računalnikih.

Izpopolnjena bo metodologija za ocenjevanje škode, ki jo povzročijo naravne in druge nesreče, po kateri je mogoče zagotoviti državno pomoč. Pri tem se bodo upoštevale rešitve, ki veljajo v EU. Prednostno se bo razvijala informacijska podpora področja ocenjevanja škode v kmetijstvu in na stvareh, vključno z ocenjevanjem škode na objektih in območjih kulturne dediščine.

Oblikovani bodo merila in določeni pogoji za dajanje državne pomoči po vrstah, ukrepih in višini ob različnih nesrečah, ki bodo zagotavljali enako obravnavo fizičnih in pravnih oseb ob različnih vrstah nesreč. Prav tako se bodo uredili način zbiranja podatkov in vrste upravičenih interventnih stroškov oziroma stroškov intervencij ob velikih nesrečah.

Izvajali se bodo sistematično ocenjevanje, beleženje izgub in škode zaradi nesreč ter izmenjava informacij, njihova javna utemeljitev in razumevanje ekonomskih, družbenih, zdravstvenih, izobraževalnih in okoljskih posledic ter posledic za kulturno dediščino, kjer je to primerno.

9.1.2 Ocenjevanje poškodovanosti in uporabnosti objektov

Nadaljevali se bodo popolnjevanje in usposabljanje komisij za ocenjevanje poškodovanosti in uporabnosti objektov ter zagotavljanje primernih pogojev za njihovo delo. Ekipe se glede na ocene števila poškodovanih objektov organizirajo v regijah, pa tudi v lokalnih skupnostih. Zagotoviti je treba dovolj strokovnjakov, ki bodo začeli delati takoj po nesreči v skladu z vnaprej pripravljenimi in poenotenimi merili ocenjevanja.

9.2 Zavarovanje tveganj nesreč

Podnebne spremembe in posledično ekstremne vremenske razmere povečujejo verjetnost pojava naravnih nesreč, kar se kaže tudi v kmetijstvu. V zadnjih letih so največ škodo slovenskemu kmetijstvu povzročili suša, obilne padavine, poplave, neurja s točo in vetrom, pozeba, sneg, žled ter z vremenom povezani boleznimi in škodljivci. Poleg škode v kmetijskem sektorju se predvsem zaradi podnebnih sprememb povečuje tudi škoda v drugih sektorjih, zato je potreben sistemski pristop k zavarovanju tveganj nesreč.

V Republiki Sloveniji Agencija za zavarovalni nadzor že spremlja podnebna tveganja in njihov vpliv na zavarovalni sektor, tako da vsako leto analizira izpostavljenost zavarovalnic fizičnim in tranzicijskim tveganjem podnebnih sprememb. Prav tako je država že uveljavila sofinanciranje zavarovalnih premij, katerih namen je spodbujanje kmetov k zavarovanju, s čimer kmetijska gospodarstva zmanjšujejo dohodkovna tveganja, saj se državna pomoč za odpravo posledic škode v kmetijstvu namenja samo za naravne nesreče:

- za katere ni omogočena pridobitev državne pomoči v obliki sofinanciranja zavarovalne premije in katerih posledica je zmanjšanje kmetijske proizvodnje za vsaj 30 odstotkov;

– za katere je omogočena pridobitev državne pomoči v obliki sofinanciranja zavarovalne premije za zavarovanje kmetijske proizvodnje in katerih posledica je zmanjšanje kmetijske proizvodnje za 80 odstotkov ali več.

Tako pri javnih kot zasebnih naložbah je treba spodbujati ustrezne mehanizme za zavarovanje in druge oblike prenosa tveganj nesreč, porazdelitev tveganj in sprejemanje neke ravni tveganj ter finančno zaščito, da bi se za državo v urbanih in podeželskih okoljih zmanjšale finančne posledice nesreč.

Začeti je treba razpravo o splošnem obveznem državnem zavarovanju za naravne indruge nesreče. Stroške škode bi si delili prebivalci, podjetja in država. Tako bi razpršili škodna tveganja in zagotovili sredstva za pomoč pri kritju škode. Raziskati je treba primere take prakse v drugih državah.

Poleg škode v kmetijskem sektorju se predvsem zaradi podnebnih sprememb povečuje tudi škoda v drugih sektorjih, zato je nujen sistemski pristop k zavarovanju tveganj nesreč. Spodbujati je treba ustrezne mehanizme za zavarovanje in druge oblike prenosa tveganj nesreč, porazdelitev tveganj in sprejemanje določene ravni tveganj ter finančno zaščito pri javnih in zasebnih naložbah, da bi za državo zmanjšali finančne posledice nesreč v urbanih in podeželskih okoljih.

9.3 Zagotavljanje finančnih in drugih sredstev

Za izpolnjevanje ciljev in nalog bo treba zagotoviti finančna sredstva. Do leta 2030 se bodo zagotavljala sredstva za opravljanje temeljnih nalog ZRP, določenih z Zakonom o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami (Uradni list RS, št. 51/06 – uradno prečiščeno besedilo, 97/10, 21/18 – ZNORG in 117/22; v nadaljevanju: ZVNDN) na lokalni, regijski in državni ravni.

Ocenjujemo, da se bodo finančna sredstva zagotavljala v naslednjem obsegu:

1912	SPREJETI 2024	SPREJETI 2025	PROJEKCIJA 2026	PROJEKCIJA 2027	PROJEKCIJA 2028	PROJEKCIJA 2029	PROJEKCIJA 2030
SKUPAJ proračun URSZR	107.110.363	105.946.169	110.400.000	115.400.000	120.400.000	126.400.000	132.400.000
1 Integralna sredstva	80.468.433	83.738.564	86.000.000	91.000.000	96.000.000	102.000.000	108.000.000
2 Namenska sredstva	18.670.000	18.700.000	20.600.000	20.600.000	20.600.000	20.600.000	20.600.000
3 EU-sredstva	7.114.778	2.972.195	3.100.000	3.100.000	3.100.000	3.100.000	3.100.000
4 Integralna sredstva – slovenska udeležba	857.152	535.410	700.000	700.000	700.000	700.000	700.000

Glede na naraščajoče število naravnih in drugih nesreč ter obsega in zahtevnosti odziva bo treba še naprej zagotavljati sredstva v okviru evropske kohezijske politike ter drugih namenskih virov EU. Prav tako je treba zagotoviti povečanje integralnih sredstev za delovanje, vzdrževanje, opremljanje in nadgradnjo sistema ZRP.

Pravice porabe za izvajanje nacionalnega programa se bodo zagotavljale v znesku, določenim s proračunom, v skladu z vsakoletnim zakonom o izvrševanju proračuna Republike Slovenije in z drugimi javnofinančnimi predpisi, torej Zakonom o fiskalnem pravilu (Uradni list RS, 55/15, 177/20 – popr. in 129/22; v nadaljevanju: ZFisP) ter z vsakokratnim veljavnim Odlokom o okviru za pripravo proračunov sektorja države, ki določa zgornji obseg izdatkov za državni proračun.

Poleg zagotavljanja finančnih sredstev za redno delovanje bo obseg sredstev odvisen tudi od evropskih projektov, črpanja kohezijskih sredstev in sredstev, predvidenih iz Načrta za okrevanje in odpornost.

Skladno z rasto proračunskih sredstev je treba nadaljevati vsakoletne razpise za sofinanciranje gasilske zaščitne in reševalne opreme, da bi se izenačila opremljenost gasilskih in drugih reševalnih služb med občinami, ki imajo slabše razvojne oziroma materialne možnosti.

Sredstva požarnega sklada so strogo namenska ter namenjena predvsem za sofinanciranje opreme, usposabljanje in delovanje operativnih gasilskih enot širšega pomena, sofinanciranje delovanja in opremljanja drugih gasilskih enot, sofinanciranje raziskav na področju varstva pred požarom in gasilskih zavarovanj ter za usposabljanje za varstvo pred požarom.

Sredstva požarnega sklada na državni ravni se bodo še naprej namenjala za zahtevnejšo in specialno opremo za delovanje gasilskih enot pri opravljanju nalog ZRP in za nakup opreme, vozil ter gradnjo vadbenih objektov za zahtevnejše oblike usposabljanja gasilcev v ICZR in njegovih podcentrih ter vseslovenskih centrih za protipoplavno zaščito, velike požare v naravnem okolju ter žled in ujme.

Od skupnih sredstev požarne takse bo 50 odstotkov, ki jih prejema občine, še naprej namenjenih investicijski porabi. Cilj je izboljšanje požarne varnosti na lokalni ravni, in sicer s posodabljanjem in nadomeščanjem gasilske zaščitne ter reševalne opreme in vozil.

Še naprej si je treba prizadevati, da se v sistemu financiranja občin iz proračuna določijo in upoštevajo merila, zlasti glede ogroženosti zaradi naravnih in drugih nesreč, ki vplivajo na obseg nalog in s tem tudi obveznosti občin pri financiranju nalog varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami iz občinske pristojnosti. Prizadevati si je treba, da bodo sredstva za ta namen postopoma naraščala.

V okviru Programa evropske kohezijske politike v obdobju 2021-2027 v Sloveniji (Služba Vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko, 2022; v nadaljnjem besedilu: evropska kohezijska politika 2021-2027) je ključna investicija nakup ustrezne opreme za opravljanje nalog na področju ZRP ob poplavih, požarih v naravnem okolju, žledu in ujmah na državni, regionalni in lokalni ravni. Oprema bo namenjena novim regionalno-lokalnim reševalnim enotam za hitre intervencije CZ za ustrezno logistično podporo in operativno učinkovitost pri opravljanju nalog ZRP ob poplavih, požarih v naravnem okolju, žledu in ujmah, del opreme pa za usposabljanje v vseslovenskih centrih za protipoplavno zaščito, za velike požare v naravnem okolju ter žled in ujme.

Poleg drugih projektov v investiciji SLO SERCID so pomembne strateške investicije za vzpostavitev Vseslovenskega centra za velike požare v naravnem okolju, vzpostavitev Nacionalnega centra ZRP, vzpostavitev Vseslovenskega centra za protipoplavno zaščito in vzpostavitev Vseslovenskega centra za žled in ujme.

V okviru evropske kohezijske politike 2021–2027 se izvaja tudi investicija za vzpostavitev zmogljivosti za gašenje požarov iz zraka.

10 USMERITVE ZA MEDNARODNO SODELOVANJE

Na področju mednarodnega sodelovanja bo prednostna naloga krepitev čezmejnega sodelovanja s sosednjimi državami. Namen sodelovanja so skupno načrtovanje, medsebojno obveščanje, skupne krepitev pripravljenosti in medsebojna pomoč ob nesrečah s čezmejnimi učinki. Nadaljevalo se bo delo meddržavnih komisij in podkomisij odborov. Avstrija, Nemčija, Švedska, Francija in Združene države Amerike ostajajo pomembne partnerice na področju izvajanja skupnih usposabljanj in prenosa dobrih praks. S pridobivanjem novih znanj in izkušenj si bo URSZR glede na skupne interese prizadevala tudi za povezovanje z drugimi evropskimi državami.

Sodelovanje z državami Zahodnega Balkana bo potekalo s povezovanjem dejavnosti na dvostranski, regionalni in EU-ravni. Pomembna pobuda za regionalno sodelovanje in prenos znanja ter izkušenj v regiji Jugovzhodne Evrope ostaja Pobuda za pripravljenost na nesreče in njihovo preprečevanje za Jugovzhodno Evropo, v okviru katere bo Republika Slovenija izvajala ter se udeleževala usposabljanj in strokovnih srečanj. Republika Slovenija bo sodelovala tudi v treh EU-makroregijah, in sicer alpski, podonavski in jadransko-jonski, in sicer v delovnih skupinah s področja VNDN. Leta 2024 bo predsedovala Alpski konvenciji, dejavno sodelovanje URSZR se bo nadaljevalo zlasti v delovni skupini za naravne nesreče (PLANALP).

Republika Slovenija bo še naprej dejavno sodelovala z Uradom Združenih narodov za zmanjševanje tveganj nesreč UNDRR (angl. United Nations Office for Disaster Risk Reduction). URSZR bo kot nacionalna kontaktna točka redno poročala o izvajanju dejavnosti Sendajskega okvira in okrepila dejavnosti na področju vključevanja slovenskih mest v kampanjo Združenih narodov za krepitev odpornosti mest in lokalnih skupnosti na nesreče (angl. Making cities resilient 2030–MCR2030). Nadgrajeno bo sodelovanje z Uradom Združenih narodov za usklajevanje humanitarnih zadev (angl. United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs – UN OCHA). Republika Slovenija bo še naprej zagotavljala strokovnjake v Strokovno skupino OZN za ocenitev in koordinacijo ob nesrečah UN OCHA, sodelovala v Mednarodni svetovalni skupini za iskanje in reševanje INSARAG (angl. The International Search and Rescue Advisory Group – INSARAG) ter skrbela za prenos smernic in metodologije za iskanje ter reševanje ob potresih in porušitvah v slovenski sistem VNDN. Zavzemala se bo za vsakoletno predsedovanje INSARAG in nadaljevala uresničevanje obveznosti Zakona o ratifikaciji Konvencije o čezmejnih učinkih industrijskih nesreč (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 99/01) in drugih konvencij.

Republika Slovenija bo dejavna v mehanizmu Unije na področju civilne zaščite v okviru Delovne skupine za civilno zaščito pri Svetu EU – PROCIV pri oblikovanju politik na področju civilne zaščite v EU in pri izvajanju dejavnosti za njihovo implementacijo v okviru Odbora za civilno zaščito ter pri odboru podrejenih delovnih skupin. Implementirala bo določbe, ki se nanašajo na ocene tveganj in ocene zmožnosti za obvladovanje tveganj (ponovno poročanje Evropski komisiji v letih 2024 in 2029). Prizadevala si bo za implementacijo ciljev Unije za odpornost na nesreče na področju civilne zaščite, ki obsegajo povečanje odzivnih zmogljivosti mehanizma Unije za civilno zaščito, krepitev pripravljenosti, izboljšave pri predvidevanjih, presoji in obvladovanju tveganj ter pri zgodnjem obveščanju in dejavnostih za ozaveščanje ter pripravljenost prebivalstva na nesreče. Sodelovala bo pri razvoju morebitnih dodatnih evropskih scenarijev nesreč.

Spremljala bo razvoj pobude za nadgradnjo Centra za usklajevanje nujnega odziva (angl. Emergency Response Coordination Center – ERCC) ter novosti, ki bodo izhajale iz omenjene pobude, predvsem v povezavi z zgodnjim opozarjanjem ter čezsektorskim povezovanjem, pri čemer bo CORS kot pomembna točka za koordinacijo ob nesrečah zagotavljal ustrezne kakovostne storitve točke za čezsektorsko obveščanje ter za medsebojno obveščanje držav v okviru EU, Nata, OZN, Mednarodne agencije za atomsko energijo, regionalnih pobud in znotraj dvostranskih sporazumov.

Nadaljevala se bosta zagotavljanje kadrov v nabor nacionalnih strokovnjakov ter pripadnikov enot za ZRP, ki so predvideni za sodelovanje v mednarodnih reševalnih intervencijah, ter njihova razpoložljivost za napotitev na mednarodne intervencije v okviru evropskega nabora strokovnjakov civilne zaščite. V okviru evropskega nabora civilne zaščite bosta certificirani najmanj dve enoti (ena za področje gašenja požarov v naravnem okolju ter druga glede na razpisana finančna sredstva oziroma nacionalne in EU-prioritete). Dodatno bodo okrepljene strateške zmogljivosti rescEU (nastanitvene zmogljivosti). Republika Slovenija bo še naprej zagotavljala materialno pomoč prizadetim državam ob večjih naravnih in drugih nesrečah, skladno z njihovimi prošnjami za pomoč.

Nadaljevala bo izvajanje usposabljanj v okviru programa usposabljanj (angl. The Union Civil Protection Mechanism – UCPM) ter sodelovala v mednarodnih vajah civilne zaščite. Zagotavljala bo usposabljanja na nacionalni ter lokalni ravni in med reševalnimi sestavami za poznavanje postopkov za sprejem in dajanje mednarodne pomoči ter delovanja UCPM.

Nacionalni koordinator usposabljanj UCPM bo skrbel za nabor in karierno pot nacionalnih strokovnjakov ter za ozaveščanje o usposabljanjih, vajah in izmenjavi strokovnjakov v okviru UCPM.

URSZR bo promovirala dejavnosti in uporabo mreže znanja Unije na področju civilne zaščite ter se vključevala v njene dejavnosti prek organizacijskih struktur in projektov.

URSZR bo tudi v prihodnje spremljala dejavnosti Nata s področja odpornosti na vse vrste kriz in nesreč v delu, ki se nanaša na VNDN, in se vključevala v izvajanje ukrepov za krepitev civilne odpornosti na nesreče.

11 URESNIČEVANJE IN DOPOLNJEVANJE RESOLUCIJE

Uresničevanje te resolucije bo neposredno in prek pristojnih delovnih teles spremljal Državni zbor Republike Slovenije.

Za uresničevanje te resolucije bo Vlada Republike Slovenije sprejemala letne načrte in letna poročila varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami.

Št. 212-07/24-32/11

Ljubljana, dne 23. oktobra 2024

EPA 1616-IX

Državni zbor
Republike Slovenije
Nataša Sukič
podpredsednica